

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:31

Fredagen den 9 maj

§ 1 Ekonomiska och finansiella frågor

Statssekreterare Johanna Lybeck Lilja

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 11 mars 2025

Återrapport från informellt ministermöte den 11–12 april 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 13 maj 2025

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Hjärtligt välkomna till dagens sammanträde i EU-nämnden. Klockan är nio, och regnet faller ned och rengör vår vackra stad – för att vara optimistisk.

Vi har med oss statssekreterare Johanna Lybeck Lilja och medarbetare. Välkomna.

Vi börjar med återrapport.

Anf. 2 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Jag ska försöka muntra upp stämningen, trots vädret!

Jag tänkte börja med återrapporteringen från Ekofinrådets möte i mars och det informella mötet i april i Warszawa. Ni har fått skriftliga rapporter från båda mötena, och jag tänkte inte lägga till något från mötena. Men jag svarar naturligtvis gärna på frågor.

Men jag vill passa på att informera om att det kommer att vara ett eurogruppsmöte i inkluderande format på måndag nästa vecka. Då kommer vi att få en återrapport från G7-mötet i Washington för ett par veckor sedan och även om arbetet med den digitala euron.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till rådsdagordningens punkt 3, Direktiv om mervärdesskatteregler för distansförsäljning av importerade varor och mervärdesskatt vid import. Det är en allmän riktlinje.

Anf. 4 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Här har vi en beslutspunkt på nästa veckas Ekofin. Det vi ska besluta om handlar om vem det är som ska betala momsen när det är varor för ett värde under 150 euro som köps och importeras till EU, det vill säga om det ska vara den som köper eller den som säljer varan som betalar momsen.

I dag kan säljarna – framför allt plattformar i till exempel Kina – välja att använda det vi kallar importordningen, IOSS. Det är ett system för hela EU där säljarna kan momsdeklarerera utan att vara registrerade i varje enskilt EU-land. Om de inte är anslutna till systemet är det medlemsstaterna i dag som bestämmer vem som ska betala momsen.

Det som kommissionen ville och som tidigare ingick i ViDA-förslaget var att importordningen skulle vara obligatorisk att använda. Det har helt enkelt inte gått att komma överens i medlemsstaterna. I det förslag som nu ligger på bordet är det inte obligatoriskt att använda importordningen, men säljaren ska oavsett vara ansvarig för att betala momsen. Om säljaren väljer att inte göra det genom importordningen behöver denne vara registrerad för moms i varje enskilt medlemsland. Tanken är att företagen helt enkelt ska få incitament att använda importordningen.

Förutom det här förslaget finns ett förslag om att importordningen i framtiden även ska användas för varor med ett värde över 150 euro. Det är en av de saker som har föreslagits i den stora tullreformen som förhandlas. Den frågan kommer att diskuteras vidare i rådet och är alltså inte uppe för beslut nu, men vi kommer att anta ett uttalande på mötet om att fortsätta att arbeta med frågan.

Som ni vet stöder regeringen olika åtgärder för att främja gränsöverskridande handel och företagens möjligheter att konkurrera på lika villkor. Därför tycker vi att det är bra att säljarna ska ta ett större ansvar för att betala moms, och vi kan ställa oss bakom förslaget. Regeringen kan också ställa sig bakom det uttalande som har lagts fram.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Övriga frågor. Aktuella lagstiftningsförslag om finansiella tjänster, bland annat med tanke på behovet av att minska regelbördan.

Anf. 6 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Det här är en återkommande punkt på dagordningen, där ordförandeskapet brukar berätta om vad som händer i de olika förhandlingarna på finansmarknadsområdet.

Jag vill passa på att säga att en av de frågor som just nu förhandlas i rådet är betaltjänstdirektivet. Det har blivit en viktig fråga att vi ska ha tillräckliga verktyg för att förhindra bedrägerier. En viktig del i detta är att aktörerna kan utbyta information.

Lite beroende på vad som händer i förhandlingen och vad som händer på mötet kan det bli så att vi gör ett inlägg för att påpeka hur viktig frågan är för oss när det gäller möjligheten att bekämpa bedrägerier. Vi vet alla hur allvarligt det är, inte minst för våra äldre.

Vi får se hur diskussionen går och vad som händer i förhandlingen, men jag vill att ni ska vara fullt informerade om hur regeringen tänker agera på mötet.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Anf. 8 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Något som vi har diskuterat mycket och under ett par års tid i Bryssel är hur vi kan stärka EU:s kapitalmarknader. Nu har kommissionen kommit med sin plan om hur det ska göras, och det är det vi ska diskutera på mötet i nästa vecka.

Precis som konkurrenskraftskompassen, som kommissionen lade fram tidigare i år, är det här inte ett förslag utan en färdplan för det fortsatta arbetet. Den nämner olika initiativ och lagstiftningsförslag som kommer att presenteras framöver på kapitalmarknadsområdet och på bankområdet.

Det roligaste med den här planen är att vi har fått gehör för det vi har tryckt på för. Det märks tydligt i att kommissionen pratar mycket om nationella reformer. Jag behöver inte riktigt förklara för er hur viktigt vårt pensionssystem och hur viktiga våra investeringssparkonton har varit för utvecklingen av vår kapitalmarknad, men det har vi behövt göra i EU. Det är därför roligt att kommissionen nu uppmärksammar detta.

Ni som sitter i finansutskottet känner igen ståndpunkten i den kommenterade dagordningen från när finansmarknadsministern var där och överlade för ett par veckor sedan. I korthet välkomnar regeringen meddelandet för att stärka EU:s konkurrenskraft, och för att ha råd med de utmaningar som unionen står inför måste vi stärka våra kapitalmarknader. Detta behöver vi göra med en marknadsbaserad ansats samtidigt som vi värnar den finansiella stabiliteten.

Självklart behöver vi också se till att arbetet värnar redan välfungerande nationella lösningar och välfungerande nationella kapitalmarknader, till exempel våra investeringssparkonton. Det där håller vi noga koll på.

Sist men inte minst vill jag försäkra er om att regeringen självklart återkommer till riksdagen när vi har konkreta lagförslag på bordet.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vi konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi över till dagordningspunkt 6, Rådets förordning om inrättande av Säkerhetsaktion för Europa (Safe).

Anf. 10 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Som ni vet har kommissionen presenterat en plan för hur EU ska öka sina försvarsinvesteringar med det tydliga namnet ReArm Europe. En del av planen kallas Safe, och det är det förslaget vi ska diskutera på Ekofinmötet nästa vecka. Frågan har varit uppe i både försvarsutskottet och finansutskottet – senast i förra veckan när vi överlade om de finansiella delarna av Safe, som alltså tillhör Finansdepartementet.

I korthet handlar detta om ett nytt instrument för lån till länder, alltså lån för lån, på totalt 150 miljarder euro, som är inriktat på att stödja gemensam upphandling av försvarsmateriel.

Grundidén är att en del länder i EU kan låna billigare genom att EU tar upp lån eftersom deras egna statslåneräntor är högre. Det gäller inte

Sverige. De länder som lånar är fullt ut betalningsskyldiga för sina lån, och det finns inget direktkostnad i det för Sverige så länge något land inte ställer in sina betalningar. Det är relativt osannolikt, för att inte säga väldigt osannolikt, och i första hand skulle man skjuta upp återbetalningen. Då har vi stora problem i EU om något land ställer in betalningarna. Det är alltså inte fråga om lån för bidrag, så som gjordes under Next Generation EU och under pandemin.

Givet att vi har ett, får man ändå säga, mycket allvarligt säkerhetspolitiskt läge stöder regeringen Safe. Det ligger även i Sveriges intresse att andra länder rustar upp sina försvar. Samtidigt får vi inte glömma bort att högre försvarsanslag är ett nytt normalläge – och det här är ett tillfälligt instrument – och de länder som lånar måste göra tuffa omprioriteringar framöver för att behålla den höga nivån.

För regeringen är det viktigt att Safe är tidsbegränsat. Det hänger ihop med att vi vill ha hållbara uthålliga statsfinanser i EU och att de följer sunda budgetprinciper. Efterlevnad av rättsstatens principer ska vara ett krav för att ta lån från Safe.

Vi vill också värna öppenhet mot omvärlden och konkurrens samt att vår egen försvarsindustri inte missgynnas.

Som det ser ut nu verkar det som att vi kommer att få med flera av de saker som vi har drivit på för. I det senaste kompromissförslaget finns till exempel förtydliganden om att villkorlighetsförordningen gäller, och rådet har fått en starkare roll när det kommer till genomförandet. Det är vi nöjda med.

Anf. 11 ERIC WESTROTH (SD):

Den här punkten ligger väl primärt på finansutskottet – jag har pratat med mina kollegor där – men jag vill ändå höra vad statssekreteraren själv har att säga.

Om jag förstår det hela rätt har vi skjutit in ett gäng miljarder i coronafonden som uppenbarligen inte har gått åt, och om jag har förstått det hela rätt har man inte för avsikt att använda pengarna till ReArm Europe, utan man låter pengarna löpa vidare, så att säga. Hur resonerar man när man inte använder det kapital som finns i coronafonden i stället för att inrätta ett nytt instrument?

Anf. 12 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Det handlar om 93 miljarder i lånedelen, som några länder inte har ansökt om. Man tittade på möjligheten att använda de pengarna innan man lade fram ett förslag om Safe, men det bedömdes som juridiskt knepigt att ändra vad de ska användas till. Därför valde man lösningen med de 150 miljarder som lånas upp. Men de 93 oanvända miljarderna har de facto inte lånats upp – ingen har ansökt om dem.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Ekonomiska och finansiella konsekvenser av Rysslands angrepp mot Ukraina.

Anf. 14 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Det är oerhört viktigt att vi fortsätter att ha frågan på agendan i Ekofin. Det är något vi har påpekat upprepade gånger till olika ordförandeskap.

Som ni kanske minns gav regeringen i höstas Site, Östekonomiska institutet på Handelshögskolan i Stockholm, i uppdrag att ta fram en rapport om rysk ekonomi. Nu har de tagit fram en ny rapport på samma tema, som handlar om hur Putin klarar av att finansiera kriget.

Torbjörn Becker, chef för Site, är inbjuden till Ekofin nästa vecka för att berätta om rapporten. Det tycker vi är roligt, bra och viktigt. Jag gissar att ni känner igen stånpunkten i den kommenterade dagordningen sedan tidigare. Därför tänkte jag passa på att säga något om vad rapporten visar.

Det är tydligt att Ryssland befinner sig i en allt svårare ekonomisk situation där både reserver, den nationella förmögenhetsfonden, och deras intäkter minskar. Till exempel har oljepriserna sjunkit kraftigt sedan årsskiftet, och det visar att våra sanktioner faktiskt fungerar. Man kan också se att Ryssland försöker dölja de verkliga kostnaderna för kriget i sin banksektor. Det visar rapporten tydligt.

Den ryska ekonomin är inte så stark som Putin vill få oss att tro. Jag kan också konstatera att det enda Ryssland pratade om i Washington för ett par veckor var hur stark landets ekonomi är. Det kändes bra att ha med oss den senaste rapporten och motsäga berättelsen.

Jag hoppas att vi kan jobba tillsammans för att motverka propagandan. Ni får alltså gärna hjälpa till att sprida rapporten till era kollegor i andra länder eller andra som kan tänkas vara intresserade. Vi ser fram emot att välkomna Torbjörn till Ekofin.

Anf. 15 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för föredragningen! Vi har egentligen ingenting att invända mot den svenska stånpunkten. Men jag skulle vilja ta tillfället i akt att lyfta fram frågan om import av torsk.

Det har uppdragats att EU står för en betydande import av fisk från Ryssland. Tillsammans importerar EU-länderna fisk från Ryssland för sammanlagt 7 miljarder kronor. Det är en ganska betydande summa.

Det är ingen hemlighet att vi i Miljöpartiet driver på för ett mer hållbart fiske i Östersjön. Men det är inte riktigt på bordet för detta råd.

Min fråga gäller om man kopplar ihop miljöpolitik med matsäkerhet och säkerhetspolitik, vilket det verkligen handlar om här. Vi har gjort oss mer beroende av Ryssland än vad som är på något sätt önskvärt.

Hur ser regeringen på den frågan? Är man beredd för att driva på för ett importförbud för rysk fisk?

Anf. 16 ANNA LASSES (C):

Herr ordförande! Det var för övrigt en väldigt intressant fråga angående fisken och de rapporter som har kommit fram.

Min fråga är som vanligt: Hur går det med de ryska immobiliserade tillgångarna? För övrigt vill jag också ge mitt stöd för regeringens stånpunkt.

Anf. 17 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi vet att det inte är finansministrarna som hanterar nya sanktioner. Men jag vill ändå nämna det och höra lite med statssekreteraren om det inte ändå är läge att på alla ställen man kan lyfta fram det helt märkliga med att vi gemensamt lägger in mycket pengar i vårt stöd till Ukraina, och sedan visar det sig att EU-länder fortsätter att köpa olja och gas från Ryssland och stöder den ryska krigskassan med mer pengar. Det är helt ofattbart.

Jag vet att det ligger på utrikesministrarnas bord. Men jag önskar ändå att statssekreteraren kan bekräfta att också finansministern tänker ta sig an att säga det så många gånger man kan.

Anf. 18 ANDERS EKEGREN (L):

Fisken är intressant. När jag var på Färöarna i augusti fick jag lära mig att Färöarna inte är med i EU. Det är en stor leverantör av lax till Ryssland. Sedan köper vissa länder annan fisk från Ryssland.

Det är över huvud taget viktiga frågor. När man får reportage som skuggflottan, fisk och allt möjligt gör det en lite illa berörd.

Frågan är egentligen: Hur skulle Sverige kunna trycka på ytterligare för att se till att våra andra europeiska vänner faktiskt inte fortsätter med detta?

Det är klart att skuggflottan och andra saker ger Ryssland pengar. Det är den ena synpunkten. Vad gör regeringen för bedömning? När kommer det kommer att bli väldigt bekymmersamt i Ryssland? Det har talats om att det till hösten någon gång inte går längre. Men vad är regeringens bedömning?

Anf. 19 ORDFÖRANDE:

Jag ger ordet till statssekreteraren. Hon får avgöra vad som ryms inom ramen för hennes ansvarsområde.

Anf. 20 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Tack för frågorna!

Torsk är väl inte en av de frågor som ligger på Finansdepartementets bord, utan den hör till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet.

Det är olika saker i samma fråga, oavsett vad vi talar om. Allting som vi importerar från Ryssland och Belarus är bekymmersamt. Där är regeringen helt enig.

Vi driver i alla rådskonstellationer på så mycket som vi kan i alla de frågorna. Torsk är någonting som har uppmärksammats de senaste dagarna. När det gäller fossila varor har det varit en diskussion under en längre tid.

Nu är det välkommet att det har blivit mer uppmärksammat. >>>
Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<

Detta är någonting som vi driver på för. Men som ni vet är det enhälighetskrav i EU här. Framför allt när det gäller fossila varor vill jag ändå lyfta fram det gasförslag som kom i förrgår, tror jag, från EU-kommissionen. Vi håller fortfarande på att analysera det.

Det är en plan för att Europa ska göra sig oberoende av ryska fossila varor. Det handlar om gas, olja och kärnbränsle. Vi tycker att det är väldigt bra att kommissionen gör detta. Vi hade nog tyckt att den skulle ha gjort

det lite tidigare. Det handlar i grunden om att inte göda Rysslands krigskassa.

Här är vi väldigt positiva. Vi vill se det på plats så fort som möjligt. Det är samma problem som ger intäkter till Ryssland. Vi trycker på så mycket vi kan.

När det gäller skuggflottan kan jag säga att det 17:e paketet, som kom nu häromdagen, innehåller ytterligare listningar på just skuggflottan och de fartygen. Det är i tillägg till dem för ett antal företag som hjälper till med att sanktionerna kan kringgåas men också för ett antal fysiska personer. De finns med där och har blivit alltmer uppmärksammade.

Hur länge Ryssland kan klara av detta är väldigt svårt att säga. Site visade i sin första rapport att väldigt mycket beror på hur oljepriset utvecklar sig.

Nu har Opec ökat sin produktion, vilket har lett till att oljepriset har fallit. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Men det är positivt ur vårt perspektiv att det också minskar Rysslands intäkter. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Det är viktigare att minska Rysslands intäkter.

Det är otroligt svårt att säga. Det menar även ekonomer som följer rysk ekonomi nära. Man ska veta att de har slutat att publicera en hel del data. Det är ganska svårt att nu analysera rysk ekonomi och ryska statsfinanser.

Tar det ett år? Tar det två år? Det är ungefär de bedömningar jag hör. Vi tittar väldigt mycket på hur mycket pengar som finns i likvida medel i den nationella suveränitetsfonden. Hur mycket inflation har de egentligen? Vad har de för intäkter? Kan de höja skatterna mer? Vi tittar hela tiden på den typer av saker. Men det är väldigt svårt att säga en exakt tid.

Man ska också komma ihåg att Ryssland är ett land som kan ägna sig åt det vi kallar finansiell repression, det vill säga att utsätta deras befolkning för svårmod på ett sätt som ett demokratiskt land inte skulle göra. Det gör att det är uthålligare än vad en demokrati skulle vara.

Anf. 21 ERIC WESTROTH (SD):

Jag vill gärna spinna på frågan om det fortsatta oljeberoendet hos EU-länderna. Det framkom medicuppgifter om att det i princip bara var de nordiska länderna och de baltiska staterna som inte var beroende av rysk olja eller gas.

Jag undrar om statssekreteraren kunde utveckla lite grann om den färdplan som var på gång för att göra sig oberoende av detta.

Man kan ha en viss förståelse för dessa länder som är beroende av oljan och gasen. De kan helt enkelt inte släcka ned delar av landet eftersom de är så beroende av detta.

Kan statssekreteraren säga någonting om tidsplanen för övriga länder att bli oberoende av ryska fossila bränslen?

Anf. 22 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till statssekreteraren för svaret.

Jag förstår att själva Östersjöpolitiken inte ligger inom Ekofin. Men om man ser på torsken och fisket som varor och ett ekonomiskt flöde gör de detta i alla högsta grad.

2024/25:31

9 maj

Där driver vi i Miljöpartiet på för att man ska sluta med importen. Jag förstår också problematiken. Det är samma fråga som vi har ställt och diskuterat många gånger förut om det fossila.

Hur ser statssekreteraren och regeringen på tullar? Tulldiskussionen är aktuell, men gentemot Ryssland har man jobbat väldigt effektivt den vägen för att komma lite snabbare fram. Det gäller bland annat konstgödsel och andra varor. På så sätt har man varit väldigt effektiv i att inte låta handeln gynna Ryssland. Hur ser man på tullfrågan och att man skulle kunna komma åt problemet lite snabbare?

Anf. 23 ANNA LASSES (C):

Jag vill å det ödmjukaste påminna om frågan om de immobiliserade ryska tillgångarna. Det gäller om det rör på sig där. Det är egentligen frågan.

Det är en filosofisk fråga detta med Ryssland och hur mycket svårmod man kan utsätta människor för. Så länge det finns människor i Ryssland finns det väl risk för att det pågår. Vi får väl se.

Anf. 24 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Jag börjar med Anna Lasses fråga. Jag ber om ursäkt för att jag missade frågan.

De immobiliserade tillgångarna är Ryska centralbankens tillgångar i EU. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Ni vet att vi förlänger det var sjätte månad. Nu i juli är nästa förlängning av beslutet om de immobiliserade tillgångarna tillsammans med beslut om några sektorsvisa sanktioner.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Frågan gäller när EU kan göra sig oberoende av rysk gas och olja. Jag skulle säga: Helst i förrgår, om jag får säga så. Jag tycker verkligen att det är otillständigt.

Det som ligger i den plan som nu kom är att det ska ske 2027. Nu tittar vi på färdplanen. Men ganska snart ska det bli stopp för nya kontrakt, och sedan 2027 helt och hållet. Det är det förslag som kommissionen har lagt på bordet.

Som jag har förstått det – och nu talar jag lite under överinseende av mina kloka medarbetare – är det inte enhällighetsförslag, utan det blir kvalificerad majoritet på förslagen. Vi hoppas att det blir det i varje fall. Vi kan återkomma när vi ser förslagen lite mer noggrant.

Frågan gällde importtullar på alla möjliga varor, torsk och andra varor. Det var en sak som Sverige drev tillsammans med några baltiska länder någon gång under vintern och faktiskt skickade in förslag om. Vi har försökt att ligga på i den frågan.

Vi kan konstatera att vi inte har någon majoritet i EU som tycker att det är en bra idé. Men vi fortsätter naturligtvis att driva på. Allt som kan stoppa inkomster till Ryssland är bra åtgärder.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Vi konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Anf. 26 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Som vanligt efter mötena i Washington ska kommissionen och ordförandeskapet säga någonting kort om vad som diskuterades där. Vi var där allihop, men det är naturligtvis välkommet att vi diskuterar.

Anf. 27 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack för rapporten!

Jag skulle ha varit lite mer alert på punkt 6, men jag kan försöka att få in mitt budskap nu, om ni ursäktar.

Vi talade tidigare om kapitalmarknader. Det står i regeringens ståndpunkt att man ska främja konkurrens och öppenhet mot tredjeland, finansiell stabilitet, stärkt konsumentskydd och att god och korrekt information på marknaderna behöver värnas.

Det kan tyckas långsökt, men jag vill ändå lyfta fram en fråga. Om vi talar om EU finansierar man med 256 miljarder euro årligen olika miljöförstörande projekt.

Om man tänker på stabilitet, konsumentskydd och liknande krävs det en omriktning av investeringarna. Det är också någonting som vi har skrivit under på i och med Parisavtalet men också Kunming–Montreal-avtalet. Det gäller klimatskadliga subventioner och naturskadande subventioner.

I en ganska färsk rapport från Riksbanken skriver man också att det krävs en större transparens och att man måste kunna mäta mot de målen. Se det som ett medskick, om man nu kan göra det på den här punkten.

När man talar om att främja konkurrens och långsiktighet måste vi försöka att styra om investeringarna så att vi inte investerar i någonting som leder till att vi spräcker 1,5- eller 2-gradersmålen och liknande.

Anf. 28 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Vi tar med oss medskicket. Tack för det!

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi har kommit till dagordningspunkt 9 om den ekonomiska återhämtningen i Europa och rådets genomförandebeslut inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens.

Anf. 30 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Herr ordförande! Den här gången är det fyra medlemsstaters planer som ska behandlas. Det gäller Nederländerna, Portugal, Slovakien och Spanien. Precis som vanligt gör de ändringar i sina planer på grund av objektiva omständigheter.

Regeringen kan helt enkelt ställa sig bakom besluten.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 10, Övriga frågor. Lägesrapport om genomförandet av lagstiftningen om finansiella tjänster.

Anf. 32 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Den här frågan var uppsatt på förra Ekofinmötet men ströks från dagordningen precis före mötet, eftersom kommissionären för finansmarknadsfrågor, Maria Luís Albuquerque, inte kunde vara med.

Precis som vi sa sist kommer kommissionen här att berätta hur det går för länderna att genomföra olika EU-rättsakter på finansmarknadsområdet. Det är alltså en informationspunkt. Jag har inget att tillägga.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi tackar också statssekreteraren med medarbetare för deltagandet i dagens sammanträde med EU-nämnden och önskar lycka till i rådet. Trevlig helg!

Anf. 34 Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA:

Tack! Och trevlig helg så småningom!

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Med oss har vi statsrådet Lotta Edholm med medarbetare. Nu ligger betoningen på utbildning. Hjärtligt välkomna!

Vi börjar med en återrapport.

Anf. 36 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Tack så hemskt mycket! Det är trevligt att få vara här denna tråkiga majdag.

Den 25 november ägde det senaste formella rådsmötet för utbildning rum. Ni har fått ta del av den skriftliga rapporteringen från mötet. Om det finns frågor svarar jag gärna på dem.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Det ser ut som att det inte gör det.

Vi slänger oss då in på rådsdagordningen och börjar med dagordningspunkt 6, Slutsatser om inkluderande och elevinriktade metoder inom förskoleverksamhet och barnomsorg samt skolutbildning.

Anf. 38 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr ordförande! Avsikten med de här rådsslutsatserna är att säkerställa allas tillgång till meningsfull inkluderande utbildning av hög kvalitet och livslångt lärande liksom att erbjuda kontinuerligt stöd och flexibla och personanpassade utbildningsmiljöer för alla elever inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Medlemsstaterna ombeds erbjuda relevant fortbildning och stöd för förskolepersonal, skolledare och lärare. De ombeds också stärka arbetet med att samla in och analysera data samt övervaka och utvärdera effekten av inkluderande utbildningspolicyer. Medlemsstaterna ombeds även främja samarbete mellan beslutsfattare, forskare, lärare och andra intressenter liksom mellan förskola och skola samt universitet och högskola. Både kommissionen och medlemsstaterna uppmanas att fortsätta använda Erasmus+programmet för att stödja inkluderande utbildning.

Under förhandlingarna i utbildningskommittén, rådsarbetsgruppen för utbildningsfrågor, har regeringen drivit att vi önskar få speglat i texten att det inte alltid är självklart att det bästa stödet ges till elever genom medverkan i den ordinarie undervisningen och att särskilda lösningar faktiskt krävs ibland.

Tyvärr har regeringen inte fått gehör för våra förslag på mer balanserade skrivningar. Men för att inte blockera ett godkännande av slutsatserna men ändå understryka den svenska regeringens syn har regeringen tagit fram ett skriftligt uttalande om synen på inkluderande

utbildning. Vid mötet kommer jag även att göra ett inlägg som reflekterar den synen.

Regeringen föreslår därmed att Sverige inte ska motsätta sig godkännandet av rådets slutsatser om inkluderande elevcentrerad praktik inom förskole- och skolutbildning.

Vill ni att jag läser upp ståndpunkten?

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Den är utskickad. I övrigt, om det finns annat att meddela, är det det talade ordet som gäller.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Resolution om en gemensam europeisk examensmärkning och nästa steg mot en eventuell gemensam europeisk examen: stärka Europas konkurrenskraft och den europeiska högre utbildningens attraktionskraft.

Anf. 40 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Syftet med denna rådsresolution är att beskriva hur genomförandet av en europeisk examensmärkning ska kunna ske på sikt, för att på sikt kunna bana väg för en europeisk examen. Resolutionen är en uppföljning av kommissionens paket om högre utbildning, som presenterades våren 2024.

I den första fasen uppmanas kommissionen att samarbeta med medlemsstaterna och relevanta intressenter för att etablera ett policylab. I den andra fasen uppmanas kommissionen och medlemsstaterna att börja använda den europeiska examensmärkningen. Policylabbet ska fungera som ett stöd i det arbetet.

Kommissionen bör stödja de lärosäten som är intresserade av att använda examensmärkningen. Kommissionen föreslås varje år återkoppla till rådet samt presentera en utvärderingsrapport i slutet av 2028.

I den tredje fasen kan rådet besluta om ett långsiktigt införande av en europeisk examensmärkning baserad på en analys av kommissionens utvärderingsrapport och budgetsituationen. De ska också bjudas in och föreslå det fortsatta arbetet med en europeisk examen.

Regeringen föreslår att Sverige ska ställa sig bakom godkännandet av rådets resolution om en gemensam examensmärkning och nästa steg mot en möjlig gemensam europeisk examen för att stimulera Europas konkurrenskraft och den högre utbildningens attraktionskraft.

Vill ni att jag ska läsa upp ståndpunkten?

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Om det inte är några ändringar tror jag att vi kan klara oss.

Anf. 42 ANNA LASSES (C):

Herr ordförande! Jag har egentligen absolut ingenting att invända. Jag tror att jag ställde denna fråga även när detta med Bolognaprocessen var uppe i utskottet. Det står även i regeringens ståndpunkt.

Jag vill ändå fråga om regeringen uppfattar att man jobbar på ett sådant sätt att man inte gör samma sak flera gånger utan använder sig av

Anf. 43 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):
Svaret är ja, naturligtvis.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:
Det är svårt att ge ett tydligare svar. Då tänker jag att vi får landa i det. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 8, Rådets rekommendation om ett europeiskt system för kvalitetssäkring och erkännande inom högre utbildning.

Anf. 45 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Ordförande! Syftet med rekommendationen är att stärka den högre utbildningens kvalitet genom att medlemsstaterna förbättrar sina kvalitetssäkringssystem. Kvalitetssäkring och kvalitetsstandarder krävs för att bygga förtroenden mellan länder och utbildningssystem.

Rekommendationen är en del av det paket om högre utbildning som kommissionen presenterade våren 2024. Den tar sikte på att högre utbildning ska bli mer attraktiv, bland annat genom att universitet och högskolor ska kunna utfärda gemensamma program. De här gemensamma programmen ska kunna resultera i en europeisk examensmärkning och längre fram eventuellt en europeisk examen. Den europeiska examensmärkningen ska uppfylla vissa kriterier och godkännas av en kvalitetssäkringsorganisation som finns i det europeiska kvalitetssäkringsregistret.

I rekommendationen uppmanas medlemsstaterna också att delta i utforskandet av ett europeiskt ramverk för utvärdering av gemensamma aktiviteter utförda av allianser av lärosäten som ingår i långsiktiga samarbeten, såsom Europauniversitet.

Rekommendationen innehåller också en uppmaning till medlemsstaterna att använda det europeiska kvalitetssäkringsförfarandet och avlägsna obefogade nationella kvalitetskriterier. De uppmanas även verka för att automatiskt erkännande ska bli verklighet, bland annat genom att anpassa sig till EU-standarden.

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom antagandet av rådets rekommendation om en europeisk kvalitetssäkring och ett system för erkännande inom högre utbildning.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 9, Kompetensunionens roll i stärkandet av det europeiska utbildningsområdet.

Anf. 47 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr ordförande! Rådet väntas hålla en riktlinjedebatt om hur kompetensunionen kan bidra till att stärka det europeiska

utbildningsområdet. Bakgrunden är det paket om en kompetensunion som nyligen presenterades av kommissionen. Det är första gången kompetensunionen diskuteras av utbildningsministrarna.

I paketet ingår ett meddelande om en kompetensunion, en handlingsplan för grundläggande färdigheter och en strategisk plan för STEM-utbildning. I paketet betonas behovet av kompetens för arbetsmarknaden.

De fyra områden som lyfts upp i kompetensunionen handlar om livslångt lärande baserat på en stabil utbildningsgrund, kompetensutveckling, omskolning för en flexibel arbetskraft samt arbetskraftens rörlighet inom och till EU, bland annat genom att förbättra erkännande av kvalifikationer.

Kommissionen föreslår även nya mål för grundläggande färdigheter för läskunnighet, matematik, naturkunskap och digitala färdigheter samt mål för STEM-området till 2030.

När det gäller styrstrukturen föreslår kommissionen att ett europeiskt kompetensobservatorium skapas för att sammanställa data och prognoser om kompetensbehov. Den samlade informationen är tänkt att bidra till en mer strategisk planering av kompetensförsörjningen i EU.

Data från det europeiska kompetensobservatoriet ska också födas in till ett europeiskt högnivåråd för kompetens som kommissionen planerar att inrätta.

I bakgrundsdokumentet ställer ordförandeskapet två frågor som stöd för diskussionen. Den första handlar om hur kompetensunionen och det europeiska utbildningsområdet ska kunna komplettera varandra på bästa sätt för att säkerställa inkluderande utbildning av hög kvalitet för alla elever och studenter samtidigt som dubbelarbete och onödig administrativ börda undviks.

Den andra frågan handlar om vilka viktiga delar i kompetensunionen som efter den första cykeln i det strategiska ramverket för europeiskt samarbete på utbildningsområdet borde prioriteras för att stödja målen i det här europeiska utbildningsområdet, hellre än att skifta fokus bort från detta. Den handlar också om hur styrstrukturen skulle kunna förenklas för en större samstämmighet och snabbare, smidigare beslutsfattande.

I regeringens ståndpunkt framgår bland annat att regeringen ser fram emot kommissionens utvärderingsrapport om det europeiska utbildningsområdet och det uppföljande arbetet av denna.

Flera av målen inom ramen för det europeiska utbildningsområdet sträcker sig till 2030. Den administrativa bördan måste begränsas. Därför ska det pågående arbetet avslutas och följas upp innan nya förslag och mål tas fram och beslutas. Utöver det ser regeringen inget behov av att göra omfattande justeringar av beslutsfattandet inom ramen för det europeiska utbildningsområdet.

Anf. 48 ROSE-MARIE CARLSSON (S):

När detta var uppe i utbildningsutskottet var vi eniga. Vi hade inga synpunkter på det regeringen lagt fram.

Men jag tänker på det här med STEM. För ett och ett halvt år sedan hade vi detta uppe senast, och vi ville då lyfta in ett A för att få in de mjukare värdena. I stället för STEM skulle det bli STEAM. Det ville dock

inte ministern. Hon menade att det skulle ingå naturligt i STEM i de ämnena.

Då blir min fråga: Gör man på det sättet? Har man följt upp att det verkligen är på det sättet? Om inte, hur tänker man gå vidare? Nästa gång är det kanske dags att få in ett A om det inte finns naturligt, som vi sa här för ett och ett halvt år sedan.

Anf. 49 ROBERT STENKVIST (SD):

Herr ordförande! I utbildningsutskottet hade vi en avvikande mening. Det gällde främst detta med talangreserven på alla kompetensnivåer. Vi anser det vara ett förfärligt förslag.

Vi vill notera vår avvikande mening. När jag hör statsrådet skulle jag nog kunna yrka avslag på hela den här kompetensunionen, faktiskt.

Anf. 50 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag hade mest en fråga. Detta är inte mitt område, men jag läser att minst en fjärdedel av eleverna ska utgöras av flickor och att detta är någon typ av målsättning. För mig låter det som en låg målsättning. Är det en realistisk målsättning utifrån nuvarande statistik, eller hur kommer det sig att man har landat på en fjärdedel flickor som målsättning? Jag frågar av ren nyfikenhet och okunskap.

Anf. 51 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Tack för frågorna! Detta är ju kommissionens förslag, så det bygger på deras statistik, utvärdering och så vidare. Ur något slags svenskt perspektiv kan man kanske tycka att det är låga förväntningar. Regeringen anser också att vi även i Sverige behöver få fler unga människor att utbilda sig, exempelvis till ingenjörer. Däri ligger naturligtvis att även fler flickor måste göra det och använda sina höga betyg till att kunna bli ingenjörer.

I fråga om STEM gäller den svenska regeringens hållning. Vi trycker på STEM utan A:et, helt enkelt.

Anf. 52 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Rose-Marie ställde en alldeles utmärkt fråga, och statsrådet får gärna utveckla svaret lite. Det handlar om att lägga till ett A så att det blir STEAM. A:et, arts, står för att fånga in sådant som digitalisering, det gröna och design. Man behöver hela bredden, inte minst för att kunna stärka sin position på arbetsmarknaden.

Vad är det som gör att regeringen i det talade ordet och i ståndpunkten lyfter fram arts, alltså digitalisering och grönt, men ändå säger att man inte tänker driva på inom EU för att inkludera detta på fler ställen? Det finns ju redan i delar av programmen, till exempel i Horizon, och även i Bauhauspaketet.

Du får gärna utveckla detta ytterligare. Precis som Rose-Marie sa är detta någonting som vi har drivit tidigare. Vi vill gärna trycka på regeringen att ta sig an detta lite mer aktivt.

Anf. 53 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Jag har egentligen inga ytterligare synpunkter. Det här är ju kommissionens förslag. Det är klart att det är viktigt att Sverige fortsätter att jobba

2024/25:31

9 maj

för sina ståndpunkter, men det är också så att man ser lite olika på det hela och vad ett A i så fall skulle innebära. Traditionellt står ju A:et för arts, men gör man den vidgade tolkningen att det skulle vara digitalisering, grön omställning och så vidare ingår det naturligtvis i det vanliga STEM. Det är väl min ganska enkla syn på detta.

Anf. 54 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Arts handlar ju om soft skills. Det är design, det är new media, det är digital kompetens. Det är detta som är drivkraften bakom att ha med de delarna, som gör området starkare.

Jag tycker att det känns lite svajigt från statsrådet. Detta är ju ingenting som vi har hittat på eller som bara jag säger. STEAM, alltså med arts, handlar om digitala kompetenser, digitala plattformar, design och alla de delarna. Sverige kan mycket väl vara en drivkraft i att man ska trycka på just detta och att det just därför är viktigt att ha med arts.

Statsrådet får gärna återkomma igen. Vi har inte aviserat någon avvikande ståndpunkt, men detta är ju någonting som Sverige vanligtvis vill trycka på att vi ska utveckla. Att ligga i digitaliseringens framkant är viktigt för svensk tillväxt, och då behöver det hänga ihop. Det är väl detta jag inte riktigt tycker att statsrådet reder ut.

Anf. 55 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Jag förstår verkligen de här perspektiven, men jag har ingenting mer att tillägga just nu kring detta.

Anf. 56 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkt anmäld från Sverigedemokraterna.

Nämnden tar sig vidare in på rådsdagordningens punkt nummer 10, Övriga frågor. Det gäller de övriga frågorna d–g.

Anf. 57 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Herr ordförande! Sverige tänker ställa sig bakom den italienska delegationens frågor om mobiltelefoner i skolan, tillsammans med en rad andra länder.

Anf. 58 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Då tackar vi statsrådet Lotta Edholm med medarbetare för medverkan vid dagens sammanträde med EU-nämnden. Vi önskar trevlig och glad helg och lycka till vid rådsmötet.

Anf. 59 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Tack så mycket, och trevlig helg allihop!

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildning,
ungdom, kultur och idrott den 25–26 november 2024
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utbildning, ungdom, kultur och idrott den 12–13 maj 2025**

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Nu rör vi oss till betoning på ungdomsfrågor. Ungdomen företräds här i dag av socialminister Jakob Forssmed med medarbetare. Jag lämnar ordet för en återrapport.

Anf. 61 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Tusen tack, herr ordförande! Det är roligt att vara här och träffa EU-nämnden, särskilt på Europadagen förstås.

Den 25 november förra året ägde ett formellt möte i UUKI-rådet rum i Bryssel. Bland annat möttes då ungdomsministrarna. Jag hänvisar till den skriftliga rapporteringen från detta möte men kan förstås svara på eventuella frågor från ledamöterna.

Anf. 62 ORDFÖRANDEN:

Ingen har begärt ordet, och vi tackar så mycket för informationen.

Vi kommer då in på rådsdagordningens punkt nummer 3, Slutsatser om en ungdomsgemenskap i Europa som bygger på europeiska värden för ett gemensamt och säkert Europa.

Anf. 63 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! Under sitt ordförandeskap i EU:s ministerråd prioriterar Polen säkerhetsfrågor. Mot denna bakgrund har de presenterat detta förslag till rådsslutsatser, som handlar om hur europeiska värderingar kan främjas bland unga européer för att uppnå ett sammanhållet och säkert Europa.

De europeiska värderingar man refererar till framgår av artikel 2 i EU-fördraget. Där lyfts bland annat respekt för demokrati, jämlikhet, rättsstat och mänskliga rättigheter.

I rådsslutsatserna uppmuntras medlemsstaterna bland annat att bidra till en stärkt medborgar- och samhällsutbildning för unga som ska ge dem den kunskap, de färdigheter och de kompetenser som krävs för att delta aktivt i samhället. Kommissionen uppmuntras bland annat att stärka ungas kunskap om EU och att genom EU-programmen bidra till att utveckla en europeisk gemenskap baserad på gemensamma värden såsom demokrati och mänskliga rättigheter.

Regeringen har i förhandlingarna bland annat verkat för att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna ska respekteras, inklusive de nationella befogenheterna på ungdomsområdet. Därtill har regeringen verkat för mer inkluderande skrivningar avseende unga med begränsade möjligheter.

Med detta går jag över till att samråda om regeringens ståndpunkt.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av rådsslutsatserna om en ungdomsgemenskap i Europa som bygger på

europiska värden för ett gemensamt och säkert Europa. Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i det underlag som delats med ledamöterna inför sammanträdet.

Anf. 64 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till rådsdagordningens punkt nummer 4, Resolution om översynen av riktlinjer för styrningen av EU:s ungdomsdiallog.

Anf. 65 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! Det polska ordförandeskapet har presenterat ett förslag till rådsresolution om hur styrningen av EU:s ungdomsdiallog kan förbättras. EU:s ungdomsdiallog är EU:s struktur för dialog mellan ungdomar, ungdomsorganisationer, beslutsfattare, experter, forskare och andra relevanta aktörer i det civila samhället.

I resolutionen förtydligas ansvarsfördelningen mellan European Steering Group, de nationella arbetsgrupperna för EU:s ungdomsdiallog, kommissionen och det europeiska ungdomsforumet. Man tydliggör också bland annat att de nationella arbetsgrupperna ska arbeta med att inkludera unga med begränsade möjligheter i dialogen. Det europeiska ungdomsforumet ska vidare bland annat genom inrättandet av ett sekretariat hos organisationen arbeta med att stärka det institutionella minnet och kunskapsöverföringen mellan ungdomsdiallogens 18-månaderscykler. Sekretariatet ska bidra till ökad effektivitet.

Regeringen har i förhandlingarna bland annat verkat för ett effektivt genomförande av den europeiska ungdomspolitikens och att fokus bör vara att utveckla existerande strukturer och ramverk. Regeringen har även verkat för att resolutionen inte ska föregripa kommande förhandlingar om EU:s långtidsbudget.

Med det går jag över till att samråda om regeringens ståndpunkt.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av rådsresolutionen om översynen av riktlinjer för styrningen av EU:s ungdomsdiallog. Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i det underlag som delats med ledamöterna inför sammanträdet.

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 5, Desinformation, manipulation och hot i cyberrymden och dessas inverkan på ungdomars liv.

Anf. 67 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! Vid rådets möte kommer det att hållas en riktlinjedebatt om hur desinformation, manipulation och hot på nätet kan påverka unga och vilka åtgärder som skulle kunna vidtas för att bidra till att unga får en tryggare digital tillvaro. Fokus för diskussionen väntas vara hur ungas förmåga att bemöta desinformation och manipulation på nätet kan stärkas samt hur medlemsstaterna kan bidra till att stärka ungas digitala färdigheter.

Under debatten väntas också en diskussion om hur åtgärder på EU-nivå kan stärka ungas motståndskraft mot desinformation och manipulation på nätet samt främja en positiv och ansvarsfull användning av digitala verktyg.

Med det går jag över till att samråda om regeringens ståndpunkt.

Regeringen välkomnar möjligheten till diskussion om att stärka och skydda unga i den digitala miljön. Det är välkommet att den digitala utvecklingens negativa påverkan på unga lyfts upp, vad gäller effekter på hälsa och välmående samt risker för att utsättas för hot, hat, våld eller manipulation på nätet. Samtidigt kan den digitala utvecklingen ha positiva effekter och erbjuda unga fler möjligheter i livet.

Regeringen avser att presentera svenska exempel på åtgärder för att dels stärka ungas förmåga att bemöta desinformation på internet, dels främja en hälsosam användning av digitala medier bland barn och unga. Regeringen avser även att välkomna det arbete som bedrivs på EU-nivå för att skydda och stärka unga människor i den digitala miljön.

Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i det underlag som har delats med ledamöterna inför sammanträdet.

Anf. 68 ÅSA ERIKSSON (S):

Herr ordförande! Jag vill först uttrycka mitt stöd för det fokus som riktlinjedokumentet har om att stärka ungas digitala kompetens och skydda dem mot nätmobbning, hat och radikaliserings. Det är jätteviktiga prioriteringar.

Men jag saknar ett helt avgörande perspektiv, nämligen det sexuella våldet och de sexuella hoten som unga, framför allt flickor, allt oftare utsätts för i digitala miljöer. Folkhälsoministern är säkert fullt medveten om att nätet är en arena för sexuella trakasserier, grooming och spridning av bilder på sexuella övergrepp. Det är en brutal verklighet för väldigt många tjejer – framför allt i Sverige, som sticker ut på grund av den omfattande digitaliseringen. Enligt Ecpat har 91 procent av svenska tillfrågade tjejer i åldern 14–17 år fått oönskade nakenbilder skickade till sig; det är i stort sett alla. Över hälften av de tillfrågade har också blivit uppmanade att skicka nakenbilder mot betalning. Dessa övergrepp sker hela tiden i ungas digitala vardag, och vi vuxna måste sätta ord på detta och ta ansvar.

Sverige sticker som sagt ut, men jag är övertygad om att andra medlemsstater kommer att gå i samma riktning. Vi behöver förebygga. När vi talar om att stärka ungdomars motståndskraft mot digitala hot måste vi också tala om hur vi rustar dem för att känna igen och stå emot sexuella trakasserier online och, framför allt, hur vi ställer krav på att de digitala plattformarna tar sitt ansvar.

Detta saknas helt i regeringens förslag till ståndpunkt, så vi socialdemokrater uppmanar därför regeringen att komplettera ståndpunkten med tydliga skrivningar om sexuella hot, trakasserier och exploatering online. Detta är helt avgörande för en jämställd och trygg digital miljö för våra unga.

Anf. 69 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för dragningen och instämmer i mycket av det föregående talare sa.

När jag läser detta slås jag av att det läggs mycket ansvar på ungdomarna. De ska få bättre utbildning och bli mer ännu mer kritiskt tänkande. Men jag tänker att vi också måste skydda ungdomarna, som använder det digitala som sitt främsta sätt att kommunicera. Det uppstår frågor om vem som äger data och vem som ser till att ungdomar kan kommunicera på ett säkert sätt utan att känna sig övervakade.

Vi har tidigare diskuterat chat control, som också är kopplat till det föregående talare tog upp. En känsla av övervakning kan göra att ungdomar känner att de inte kan uttrycka sina politiska åsikter eller våga använda sig av digitala kommunikationsvägar.

Dessa perspektiv bör också återspeglas när frågan är hur man kan rusta ungdomar för ett mer välinformerat och aktivt demokratiskt deltagande i en digital tidsålder. Ungdomar måste också känna att det finns ett skydd för den information de delar och kommunicerar med andra.

Detta vill jag ha som ett tillägg i diskussionen.

Anf. 70 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! Som svar på frågan och inspelet är min uppfattning att detta inkluderas i ståndpunkten via beskrivningarna om hot, våld, hat med mera. Men jag har inget problem med att lägga till detta, för jag tycker att det är utmärkt. Jag har själv deltagit i många forum där jag har träffat dessa organisationer och samtalat om detta, och jag har träffat techjättarna och tagit upp det. Senast nu i veckan träffade jag Snapchat och pratade om deras enorma problem med sextortion och att de inte gör tillräckligt för att stävja detta. Jag har skrivit till EU-kommissionen om att den måste ta till alla verktyg den har i verktygslådan för att säkra en trygg miljö för barn och unga.

Det vi nu ser är oerhört allvarligt, och vi tänker ta upp det Sverige gör. Jag har som sagt inget problem med att lägga till sådana skrivningar för att tydliggöra detta. Jag tycker i och för sig inte att det saknas i nuläget, men vi tydliggör detta och lyfter fram det särskilt så att det blir klart för alla.

Vad gäller det Rebecka Le Moine tog upp kommer vi i debatten ta upp det som sker på EU-nivå, det vill säga Digital Services Act, AV-direktivet och så vidare. De syftar till att skapa en säker digital miljö för unga. Jag anser dock att de stora problemen är det de unga utsätts för på olika sätt på nätet. Det är det vi ska fokusera på, och då gäller det att de rustas för att kunna se igenom desinformation och annat eftersom det är svårt att helt gardera sig mot att sådant förekommer på dessa plattformar. Här lyfter vi fram det svenska initiativ som Mediemyndigheten har fått ett särskilt uppdrag om.

Anf. 71 MATTIAS VEPSÄ (S):

Jag tackar för svar på viktiga frågor.

Jag är lite nyfiken och vill fördjupa mig i det regeringen har aviserat. DSA-förordningen reglerar ju onlinetjänster och har precis trätt i kraft. Det handlar bland annat om onlineaktörernas ansvar att plocka ned material med inslag av mobbning, kränkningar, hat och hot. Förordningen är dock lite vag när det gäller myndigheternas möjlighet att ge order om att visst material ska tas ned såsom de kan göra enligt TCO-förordningen när det gäller terrormaterial.

Jag vet att regeringen har tagit upp möjligheten att redan nu undersöka om man inte borde skärpa kraven på nättaktörerna. Det kan gälla allt från chattar till dejting-communities och spelföretag med mera.

Finns det anledning att ta upp detta i samtalen och redan nu avisera att EU behöver gå fram med en skärpning? I dag är det i stort sett frivilligt för aktörerna att plocka ned material och hörsamma polisen när de får larmrapporter.

Som det har beskrivits i tidigare inlägg finns det stora problem även hos andra aktörer. Ecpat larmar om sexuella övergrepp, och vi har sett rapporter i Sverige från Expo och andra som larmar om att nätet är som en stor, oreglerad fritidsgård där det står högerextremister och vräker ur sig hat och hot.

Något måste göras, och den andra punkten handlar ju om vilka verktyg EU skulle kunna stärka.

Det vore intressant att höra regeringens synpunkt på om det inte borde vara så att det bakom en tagg, en användare eller ett konto på en digital tjänst finns id-kontroller så att man vet vilka som står bakom. Vore det inte något för EU att titta närmare på? Vi socialdemokrater driver i alla fall den frågan.

Anf. 72 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Den senare frågan får jag återkomma till, för jag har inget färdigt svar att lämna från min horisont och min portfölj.

Ledamoten Vepsä tar upp intressanta frågeställningar om när man ska vara skyldig att ta ned material. Vi vet att en stor del av rekryteringen till kriminella uppdrag sker på stora digitala plattformar, och min kollega Gunnar Strömmer har haft flera möten med techbolagen om detta för att driva på att de ska vara villiga att göra mer för att stoppa detta.

Jag menar att vi inte är i ett läge där vi kan utesluta att vi behöver gå längre i lagstiftningshänseende på EU-nivå. Men vi måste se vad detta är för forum och vilka frågor vi diskuterar i detta sammanhang. Nu handlar det om desinformation och annat som rör unga människor. I andra rådsretsar diskuterar vi andra typer av frågeställningar.

Men jag och regeringen har varit tydliga, och jag har själv vid ett hälsoministermöte bett den nye hälsokommissionären att notera det stöd som finns i hela den europeiska hälsoministerkretsen för att gå fram hårdare mot techbolagen.

Jag menar att det redan inom nuvarande DSA finns möjligheter för kommissionen att göra mer med tanke på dess tillsynsansvar och möjligheter att granska hur dessa bolag utformar sin design och ser till att miljön är trygg för barn och unga att vara på. Det är helt uppenbart att vi inte är där än utan att det krävs fler insatser.

Anf. 73 ÅSA ERIKSSON (S):

Vi är glada att statsrådet vill ta med perspektivet om sexuella hot och trakasserier i den svenska ståndpunkten. Jag ser fram emot en återrapport om att detta har följts upp och inkluderats i ståndpunkten. Därmed anmäler vi ingen avvikande ståndpunkt.

Sverige och EU behöver göra mycket mer mot plattformarna, och vi ser fram emot att detta tydliggörs i kommande svenska ståndpunkter.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 10 a–c, Övriga frågor.

Anf. 75 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! Vid rådets möte väntas det polska ordförandeskapet ta upp en övrig fråga om Rysslands fullskaliga invasion och dess inverkan på Ukrainas unga. Ukrainas ungdoms- och idrottsminister väntas delta och redogöra för situationen för landets unga.

Regeringen avser vid behov att ta ordet vid denna dagordningspunkt för att uttrycka Sveriges stöd till Ukraina och dess unga.

Det är viktigt att EU fortsätter att stödja ukrainska ungdomar, både dem som finns kvar i Ukraina och dem som befinner sig i medlemsstaterna.

Anf. 76 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Om Sverige begär ordet, är det då inte läge att också ta upp kravet att Ryssland ska ge tillbaka de barn och unga man har stulit från Ukraina? Det är ju helt otillständigt att mängder av barn och unga befinner sig i Ryssland och blir indoktrinerade medan deras familjer är kvar i Ukraina.

Anf. 77 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Detta har jag förstås inget problem med att ta upp eftersom jag delar denna uppfattning.

Ryssland utövar också ett besinningslöst våld mot den ukrainska civilbefolkningen genom den nya strategin med dubbla attacker där man aktivt ger sig på hjälparbetare som hjälper unga människor i skolor och annat. Det är helt fruktansvärt.

Det finns alltså mycket att peka på, men det Matilda Ernkrans nämner är definitivt en sak vi kan ta upp om vi begär ordet.

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen på denna punkt.

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildnings,
ungdom, kultur och idrott den 25–26 november 2024**
**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utbildning, ungdom, kultur och idrott den 12–13 maj 2025**

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Vi fortsätter med samma statsråd och idrottsfrågor, och först gäller det återrapporten.

Anf. 80 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! Den 26 november ägde som sagt ett formellt möte rum i UUKI-rådet i Bryssel då idrottsministrarna möttes. Jag hänvisar till den skriftliga rapporteringen.

Anf. 81 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 14, Slutsatser om en integrerad strategi för idrott och fysisk aktivitet på utbildningsområdet.

Anf. 82 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! I dessa rådsslutsatser uppmannas medlemsstaterna bland annat att skapa förutsättningar för delaktighet i idrott och fysisk aktivitet som ska främjas som en integrerad del av utbildningskontexten. Kommissionen uppmuntras bland annat att ta hänsyn till frågor om idrott och fysisk aktivitet i utbildningssammanhang i relevanta riktlinjer och regelverk inom EU. Ett exempel är det långsiktiga strategiska dokumentet om framtiden för EU:s idrottspolitik, som planeras att utarbetas senast 2026.

Idrottsrörelsen och andra berörda intressenter uppmannas bland annat att samarbeta med skolor genom att utveckla särskilda idrottsinitiativ och erbjuda stöd för att möjliggöra för barn och ungdomar att delta i aktiviteter.

Under förhandlingarna har regeringen bland annat verkat för att göra rådsslutsatserna mer inkluderande och för att stärka hälsoperspektivet.

Vi har också arbetat för att slutsatserna inte ska föregripa kommande förhandlingar om en ny långtidsbudget för EU samt att de ska bidra till ett effektivt genomförande av idrottspolitiken.

Med det går jag över till att samråda om regeringens ståndpunkt.

Regeringen avser att ställa sig bakom ett godkännande av rådsslutsatserna om en integrerad ansats för idrott och fysisk aktivitet på utbildningsområdet. Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i det underlag som har delats med ledamöterna inför sammanträdet.

Anf. 83 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag har en fråga till statsrådet som gäller både den här punkten och nästa punkt. Det handlar om hbtqi-personers möjligheter att idrotta. RFSL kom med en rapport för ett eller två år sedan som visar att hbtqi-personer idrottar i mycket mindre utsträckning än andra. Det påverkar såklart deras hälsa.

Det förs en diskussion just nu om transpersoners idrottande på elitnivå. Det har inte med det här ärendet att göra i sig, men jag vill ändå nämna det. Jag tänker på transpersoners möjlighet att delta i idrott, och då inte på elitnivå utan på motionsnivå. Det kan ju påverka när man inte riktigt vet vilken grupp man tillhör när det hela tiden är så könsindelade inom idrotten, framför allt när det gäller lagidrotter.

Jag skulle vilja höra hur regeringen ser på detta och om det är någonting som kommer upp.

Anf. 84 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Hbtqi-perspektivet lyfts i rådsslutsatserna, och det välkomnar vi. I punkt 17 anges att idrott och fysisk aktivitet kan bidra till främjande av inkludering av barn och unga oavsett kön och oavsett sexuell läggning. Det finns alltså med.

När det gäller transpersoners deltagande i idrottslivet delar jag förstås synen att det är väldigt viktigt att alla kan delta i idrottslivet oavsett sexuell läggning, oavsett kön och oavsett könsidentitet.

Sedan finns det förstås särskilda saker när det gäller tävlingssammanhang, där man aktivt behöver se till att regelverket är rättvist och att det uppfattas som rättvist av dem som deltar. Det ska finnas en tydlighet i detta, och jag uppfattar också att idrottsrörelsen arbetar för att värna det genom att det finns olika klasser med män och kvinnor och så vidare. Det ska upplevas som rättvist av dem som deltar i tävlingarna.

Det här är en komplex fråga och en fråga som framför allt handlar om att idrotten ska ta ansvar för sitt eget regelverk.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade standpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 15, Idrottarnas roll i utformningen av idrottspolitik.

Anf. 86 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! Vid rådets möte kommer det också att hållas en riktlinjedebatt om idrottarnas roll i idrottspolitik.

Det handlar om att stödja och underlätta tillgången för underrepresenterade grupper till beslutsfattande inom idrotten samt att uppmuntra deras aktiva engagemang i processen. Detta är ett av målen för den europeiska idrottsmodellen. Därtill är idrottares rättigheter en nyckelfråga i EU:s arbetsplan för idrott.

Inför riktlinjedebatten har det polska ordförandeskapet presenterat ett diskussionsunderlag. Fokus för diskussionen väntas vara vilka möjligheter och utmaningar som finns när det kommer till idrottares deltagande i beslutsprocesser gällande idrottspolitik.

Fokus väntas också ligga på exempel på initiativ som har tagits i medlemsstaterna för att inkludera idrottare i utformningen av idrottspolitik.

Frågan om hur EU kan stödja medlemsstaterna i att utforma plattformar för dialog med idrottsutövare väntas även diskuteras.

Med detta går jag över till att samråda om regeringens standpunkt.

Regeringen välkomnar att det polska ordförandeskapet har valt idrottarnas roll i idrottspolitiken som tema för riktlinjediskussionen. Regeringen anser att det är viktigt att idrottarnas perspektiv beaktas i beslutsprocesser både på nationell och på europeisk nivå. Regeringen avser att i diskussionen lyfta svenska exempel på arbete med dessa frågor.

Regeringen anser vidare att det kan vara värdefullt med samarbete på EU-nivå kring denna fråga. Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i det underlag som delades med ledamöterna inför sammanträdet.

Anf. 87 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag ska inte upprepa det jag sa under den förra punkten utan bara lägga till något.

I tredje stycket i regeringens förslag till ståndpunkt står det: ”Exempelvis kan situationen skilja sig åt mellan kvinnliga och manliga idrottare samt för idrottare med funktionsnedsättning.”

Jag föreslår att man ändrar den till: Exempelvis kan situationen skilja sig mellan kvinnliga och manliga idrottare, hbtqi-personer samt för idrottare med funktionsnedsättning.

Jag skulle alltså vilja att man skjuter in detta med hbtqi-personer.

Anf. 88 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Jag tycker att vår skrivning täcker in det vi behöver säga. Jag ser inte behov av att justera detta.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att Ilona Szatmári Waldau anmäler en avvikande ståndpunkt.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 16, Övriga frågor, punkterna d–f.

Anf. 90 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ordförande! Precis som vid ungdomsministrarnas möte väntas Ukrainas ungdoms- och idrottsminister delta vid en av de övriga frågorna på idrottsministermötet. Det handlar om en punkt om Rysslands fullskaliga invasion och påverkan på Ukrainas idrottssektor.

Regeringen avser att vid behov uttrycka stöd till Ukraina på mötet samt framföra att Rysslands agerande är oacceptabelt och omedelbart måste upphöra.

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och för medverkan vid dagens sammanträde med EU-nämnden. Vi önskar en trevlig helg och lycka till vid rådet!

Anf. 92 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Tack detsamma till EU-nämndens ledamöter.

§ 5 Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor
Kulturminister Parisa Liljestrand
Återrapport från informellt ministermöte den 7–8 april 2025
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom, kultur och idrott den 25–26 november 2024
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom, kultur och idrott den 12–13 maj 2025

Anf. 93 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar kulturminister Parisa Liljestrand och lämnar ordet för en återrapport.

Anf. 94 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Ordförande och EU-nämnd! Trevligt att se er! Vi ska börja med återrapportering från de rådsmöten, både formella och informella, som har varit. Vill ni att jag tar det i kronologisk ordning eller enligt dagordningen?

Anf. 95 ORDFÖRANDEN:

Jag tror inte att nämnden har några jättestarka preferenser, utan kör som det känns naturligt!

Anf. 96 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Fint, då tar jag det i kronologisk ordning och börjar med det formella rådsmötet i höstas.

Rådet godkände under mötet rådsslutsatser för att förbättra och främja tillgången till kultur. Under mötet hölls också en riktlinjedebatt som handlade om bibliotekens roll i arbetet och utvecklingen av mediekompetens samt medie- och informationskunskap. Vi konstaterade att det är av största vikt för samhället just nu.

Många medlemsstater betonade också bibliotekens betydelse som infrastruktur, källa för information och kunskap och i deras roll att kunna motarbeta desinformation.

Några medlemsstater lyfte även att det är viktigt att genomföra riktade insatser för vissa grupper i samhället så att alla får tillgång till MIK oavsett var man bor eller var man kommer ifrån.

Sverige lyfte likt andra medlemsstater också betydelsen av kompetensutveckling för bibliotekarier, bibliotekens grundläggande betydelse för kunskap och utbyten för medborgarna.

Avslutningsvis lyfte vi också att medie- och informationskunnighet är viktigt för att motverka desinformation. Det var vi alla medlemsstater rörande överens om.

För ytterligare information om detta har ni tidigare fått en fullständig rapport.

Anf. 97 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen och går vidare till nästa återrapport.

Anf. 98 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Ordförande! Den 7–8 april ordnade det polska ordförandeskapet en informell konferens, ett möte, i Warszawa. Där leddes den svenska delegationen av min statssekreterare Karin Svanborg-Sjövall. Under mötet behandlade man tre debatter.

Den första handlade om att säkra kulturarv mot naturliga och även mänskligt skapade katastrofer. Vi pratade också om skydd av ukrainskt kulturarv och stöd till Ukrainas EU-närmande.

Den andra debatten handlade om EU:s initierade projekt kulturkompassen och den tredje om unga konstnärers situation på arbetsmarknaden.

Även här har nämnden fått en mer utförlig beskrivning av själva mötet.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går vidare till rådsdagordningens punkt 11, Slutsatser om stödet till unga konstnärer, artister, kulturarbetare och kreatörer i början av karriären.

Anf. 100 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Ordförande! Detta gäller inför kommande rådsmöte i nästa vecka. De rådsslutsatser som det polska ordförandeskapet har föreslagit handlar om att stödja unga konstnärer och kreatörer. Fokus ligger på konstnärers och kreatörers status i de kreativa sektorerna när de är i inledningen av sina yrkeskarriärer.

Utgångspunkten för förslaget är bland annat EU:s arbetsplan för 2023–2026, där villkoren för både konstnärer och andra kulturella och kreativa yrkesverksamma utpekats som oumbärliga för kulturlivets utveckling.

Rådsslutsatserna pekar på lite olika förutsättningar som är betydelsefulla för vägen in i det professionella yrkeslivet. Det rör också möjligheten till bra utbildningar som ger färdigheter och även kunskap för konstnärer om hur man driver företag. Det handlar även om frågor om upphovsrätt, skatte- och socialförsäkringsregler och så vidare. Det handlar alltså om den typen av kunskaper.

Dessutom understryks vikten av information och kunskap om möjligheter till stöd för utbyte och utveckling inom ramen för de befintliga EU-programmen. Slutsatserna innehåller också uppmaningar till medlemsstaterna att fokusera på olika villkor som kan vara av betydelse för enskilda konstnärer avseende till exempel funktionshinder eller psykisk ohälsa.

Regeringen avser att välkomna rådsslutsatserna. De ligger i linje med Sveriges målsättning att kunna värna och utveckla konstnärers ekonomiskt hållbara möjligheter att utveckla och leva av sitt konstnärskap.

Som alltid är regeringens utgångspunkt en budgetrestriktiv hållning i detta med respekt för subsidiaritetsprincipen. Vidare eftersträvar vi såklart att det ska finnas tydliga och stringenta rådsslutsatser att förhålla sig till.

Regeringens bedömning är att rådsslutsatsernas innehåll att stödja unga konstnärer med fokus på konstnärer och skapares status i de kreativa sektorerna är bra. Det gäller just att det här ska finnas till när de påbörjar sin yrkeskarriär och att det också håller sig inom EU:s befogenhet på kulturområdet så som det är uttryckt i artikel 167.

Anf. 101 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Om jag förstod kulturministern rätt har det här varit uppe i kulturutskottet. Där hade ledamöterna fått försäkran om att rådsslutsatserna också innehåller konstnärlig frihet och yttrandefrihet, vilket gjorde att man delade regeringens uppfattning att rådsslutsatserna kan godkännas.

Är det också kulturministerns uppfattning här och nu att det var detta ni var överens om i kulturutskottet?

Anf. 102 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Ordförande! Tack, ledamoten, för frågan! Ja, det stämmer. Detta ingår också i begreppsvärlden för rådsslutsatserna.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 12, Slutsatser om bedömningen av den rättsliga ramen för audiovisuella medietjänster och videodelningsplattformstjänster. Det är ett av de längre orden i det svenska språket – 31 bokstäver!

Anf. 104 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Ordförande! De rådsslutsatser som det polska ordförandeskapet har föreslagit handlar om en översyn av AV-direktivet som kommissionen kommer att inleda under året.

Enligt direktivet ska kommissionen presentera en sådan översyn. Tanken är också att den vid behov ska kunna innehålla förslag på ändringar. Det ska ske senast i december 2026.

Rådsslutsatserna konstaterar att mycket har förändrats, inte minst genom tillkomsten av nya rättsliga instrument på den inre digitala marknaden. Därför uppmanas kommissionen att särskilt analysera ett antal områden i förhållande till det nuvarande direktivet.

Regeringen avser att välkomna dessa rådsslutsatser, som ligger i linje med Sveriges målsättning att inte föregripa den utvärdering som kommissionen ska göra. Det har också varit viktigt att under förhandlingen markera att slutsatserna inte får gå in på områden där Sverige riskerar grundlagsproblem.

Som alltid har regeringen haft utgångspunkten att medverka till tydliga och stringenta rådsslutsatser även här. Regeringens förslag till ståndpunkt återfinns i sin helhet i det underlag som har delats med ledamöterna inför sammanträdet.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi kommer in på dagordningspunkt 13, En ny kulturstrategi i Europeiska unionen: kulturkompassen och framtiden för programmet Kreativa Europa.

Ordförande! Här vill det polska ordförandeskapet mot bakgrund av de kommande budgetförhandlingarna med MFF ta upp frågan om hur programmet Kreativa Europa bör utformas samt hur kommissionens strategiska ramverk för kultur, kulturkompassen, ska fungera under en riktlinjedebatt.

Ordförandeskapet har lyft fram två frågeställningar inför riktlinjedebatten. Den första frågeställningen fokuserar på hur det här programmet kan justeras för att bättre adressera också de utmaningar som de kulturella och kreativa sektorerna står inför. Den andra frågeställningen behandlar hur kulturkompassen kan säkerställa att kulturens strategiska vikt erkänns vid sidan om de nya politiska prioriteringarna på EU- och medlemsstatsnivå.

Vi avser att välkomna diskussionen om den framtida utformningen av Kreativa Europa-programmet. Kreativa Europa är ett viktigt program även för svenska och europeiska aktörer inom kultur, medier och kreativa och kulturella sektorer, och det är av största vikt att deras behov och intressen står i centrum för initiativ inom ramen för det här programmet.

Regeringen vill också betona vikten av kunskapsutbyte och best practice mellan medlemsstaterna. Det är också det som är själva kärnan i det här samarbetet. Samtidigt bör diskussionerna såklart inte föregripa de kommande budgetförhandlingarna.

Vad gäller diskussionen om kulturkompassen anser regeringen att Sveriges övergripande kulturpolitiska mål har varit till stor hjälp för utformandet av kulturpolitiken. Regeringen uppmuntrar därför ambitionen från kommissionen att skapa ett strategiskt ramverk även på EU-nivå.

Regeringen avser att framföra att de kulturella och kreativa branscherna spelar en viktig roll i att uppmärksamma kulturens strategiska vikt i EU-sammanhang, inte minst då de faktiskt bidrar stort till både tillväxt och konkurrenskraft.

Avslutningsvis kommer regeringen att betona att kulturens inneboende kraft, egenvärde och roll i samhället är centrala perspektiv som också bör belysa och genomsyra arbetet med kulturkompassen.

Anf. 107 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag väljer att ta upp denna fråga här eftersom det här är en diskussionspunkt och en riktlinjedebatt som uppenbarligen ska ligga till grund för nya initiativ.

Kulturkompassen är ju som en ram för EU:s kulturpolitik och ska bidra till mer samstämmiga EU-initiativ och bättre samordning mellan finansiering och politik.

Det är naturligtvis viktigt att den här diskussionen inte föregriper kommande budgetförhandlingar, men när det gäller politikdelen vill jag ändå ställa frågan till kulturministern: Är inte det här ett tillfälle att tillsammans med andra EU-länders kulturministrar lyfta fram det faktum att våra kulturinstitutioner och kulturskapare är utsatta för ytterligare tryck och hot i den geopolitiska värld vi nu befinner oss i?

Jag tänker på att Vita huset och Trumpregimen nu försöker styra över alla som jobbar med amerikanska ambassader runt om i världen, också i EU:s medlemsländer. De ska inte längre få jobba med mångfald, jämlikhet och inkludering. Man hotar med att de inte ska få betalt och allt vad det är.

Vi har redan exempel i Sverige, som Världskulturmuseet i Göteborg. Den kulturinstitutionen står upp för sin frihet och håller armlängds avstånd. Man står upp för den konstnärliga friheten här och har inte gått med på de här kraven men riskerar då att det kostar väldigt mycket pengar.

Kulturministern har här i Sverige inte uttalat sig särskilt mycket i denna fråga, men det här är ju djupt oroande. Kanske är det läge att kroka arm med andra EU-länders kulturministrar och göra ett starkt inlägg här som handlar om att kulturen är viktig för tillväxt och konkurrenskraft men framför allt för vår demokrati och att vi behöver hjälpas åt för att stå upp för konstnärlig frihet och inte minst kulturinstitutionernas armlängds avstånd till sådana här påtryckningar.

Jag vill alltså ställa frågan till statsrådet om inte det här är någonting som statsrådet tänker ta chansen att göra i detta sammanhang.

Anf. 108 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Ordförande! Ja, det är en klok synpunkt.

Låt mig påminna nämnden om att Sverige under sitt ordförandeskap tog fram rådsslutsatser som handlade om just konstnärlig frihet. Vi fick också med oss övriga medlemsstater på våra rådsslutsatser. Det var ett viktigt ställningstagande. Även om rådsslutsatserna inte på något sätt är bindande, det vet vi allihop, är de ändå en vägledning för alla medlemsstater för hur vi ska arbeta och hur vi ska upprätthålla konstnärlig frihet också utifrån ett EU-perspektiv.

När det gäller kulturkompassen handlar den kanske mer om hur vi ska hitta samarbetsformer och hur vi ska formulera ett mer övergripande gemensamt perspektiv för KKB och för kultur och konstnärer. Men det som gäller den konstnärliga friheten skulle jag säga är ett starkt tema och ett pågående tema i alla diskussioner som jag har med de nordiska kollegorna, med EU:s medlemsstater och inte minst med avstamp i de rådsslutsatser som vi formulerade under det svenska ordförandeskapet – som fortfarande gäller och som alla ska förhålla sig till.

Anf. 109 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Uppfattade jag det rätt att kulturministern tillsammans med övriga kulturministrar faktiskt tänker lyfta upp detta när det gäller att stå upp för den konstnärliga friheten? Det får ju inte bli tillväxt och konkurrenskraft för kultursektorn på bekostnad av den konstnärliga friheten och kulturens oberoende.

Uppfattade jag det rätt att statsrådet faktiskt kommer att lyfta upp den här frågan och det problematiska i vad Vita huset och Trump nu utsätter kulturen men också andra delar av samhället för?

Anf. 110 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Vi kommer att lyfta fram vikten av kulturen som en demokratibärare; det kommer vi att göra. Vi kommer också att lyfta fram vikten av den konstnärliga friheten och att det måste finnas integritet också i de konstnärliga organisationerna i förhållande till styrning och i förhållande till politiken.

Vi kommer inte att peka ut något särskilt land eller ge några specifika exempel, men vi kommer att lyfta fram vikten av kulturen för demokratin.

Anf. 111 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare på rådsdagordningen och hoppar till dagordningspunkt 16, Övriga frågor a–c.

2024/25:31

9 maj

Anf. 112 Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M):

Ordförande! Vid rådsmötet kommer jag också att presentera utnämningen av Kiruna som europeisk kulturhuvudstad 2029. Den här presentationen kommer att vara ganska kort; den kommer att bestå i att jag meddelar att den svenska regeringen nu har beslutat att utse Kiruna till europeisk kulturhuvudstad här i Sverige. Det är såklart efter att EU-juryen har prövat ansökningarna och lämnat sin rekommendation till regeringen enligt gängse praxis. I tillägg till det inlägget kommer det också att komma en digital hälsning från Kiruna kommun.

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Med det tackar vi så mycket för informationen.

Vi tackar kulturministern med medarbetare för medverkan vid dagens EU-nämndssammanträde och önskar trevlig helg och lycka till vid rådsmötet.

§ 6 Utrikesfrågor – handel

Statsrådet Benjamin Dousa

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor
den 7 april 2025

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikesfrågor den 15 maj 2025

Anf. 114 ORDFÖRANDEN:

Då välkomnar vi statsrådet Benjamin Dousa med medarbetare.

Vi börjar med en återrapport.

Anf. 115 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Ordförande! Tack för möjligheten att komma till EU-nämnden och informera om det kommande mötet i utrikesrådet för handelsfrågor den 15 maj! Det är jag själv som kommer att företräda regeringen på mötet.

Det senaste formella FAC handel var det extrainsatta möte som ägde rum den 7 april, där regeringen representerades av mig. Återrapportering från mötet har skett skriftligen. Sammanfattat kan jag berätta att vi på mötet diskuterade EU:s handelsrelationer med USA och handelsrelationen med Kina.

Anf. 116 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Då tar vi oss in på dagordningspunkt 3, Handelsförbindelserna mellan EU och USA.

Anf. 117 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Ordförande! Som första dagordningspunkt förväntas rådet återigen diskutera den senaste utvecklingen i handelsrelationen med USA. Kommissionen kommer att uppdatera rådet om de samtal som förs med USA på området.

Låt mig kort summera den senaste utvecklingen.

Som ni känner till införde USA ett större tullpaket i början av april, men den 10 april pausade USA de högre individuella tullnivåerna i 90 dagar för alla berörda länder utom Kina. Syftet sades vara att möjliggöra individuella förhandlingar.

Samtidigt kvarstår den 10-procentiga grundnivån i de reciproka tullarna och sektorsvisa tullar på 25 procent för stål och aluminium och för fordon och fordonskomponenter. Dessutom planerar den amerikanska administrationen en rad ytterligare sektorsvisa tullar för läkemedel, halvledare, kritiska råvaror, virke, koppar och tyngre lastbilar.

I mitten av april beslutade EU om motåtgärder som ett svar på USA:s tullar på stål och aluminium. Eftersom USA sedan pausade de reciproka tullarna valde kommissionen att tillfälligt upphäva EU:s motåtgärder – detta för att inte eskalera i ett läge när USA har tagit ett steg tillbaka och i förhoppningen att kunna nå en förhandlad lösning.

EU-kommissionen arbetar utifrån två spår. Det ena är fortsatt dialog med USA, och det andra är att förbereda för ett scenario där högre amerikanska tullar blir mer långsiktiga och EU behöver ytterligare motåtgärder. Parallellt med EU:s samtal med USA pågår alltså ett

förberedande arbete med att ta fram ytterligare motåtgärder som sedan i går är föremål för konsultation med oss medlemsstater.

Regeringen stöder EU-kommissionen i dess arbete med att försöka nå en förhandlingslösning med USA. Samtidigt bör EU fortsatt visa beredskap för att kunna införa motåtgärder om och när så är påkallat.

Regeringen kommer att fortsätta verka för att EU:s eventuella motåtgärder ska vara riktade, proportionerliga och väl avvägda. Regeringen kommer också att fortsätta bevaka svenska intressen i kommande förhandlingar mellan kommissionen och den amerikanska administrationen. EU:s styrka ligger i att kunna agera tydligt och samfällt. EU-enighet och nära samverkan mellan kommissionen och medlemsstaterna är därmed viktigt.

Tillsammans med vår expertmyndighet Kommerskollegium analyserar vi utvecklingen kontinuerligt. Regeringen har även en löpande dialog med det svenska näringslivet, vars medskick är viktiga för att regeringen ska kunna fortsätta bevaka svenska intressen och stärka förutsättningarna för tillväxt, innovation och konkurrenskraft.

För att stödja och vägleda svenska företag i denna allvarliga och föränderliga situation har regeringen låtit sätta upp en tulljour hos Kommerskollegium. Detta annonserades den 11 april.

Parallellt med diskussionerna med USA och arbetet med motåtgärder behöver EU öka ansträngningarna för att förbättra EU:s konkurrenskraft, stärka tillväxten och öka produktiviteten. Regeringen har därför varit pådrivande för den nya inre marknadsstrategi som kommissionen avser att presentera i maj.

Genom ett nytt politiskt åtagande, och konkreta förslag för den inre marknaden, kan dessa frågor drivas med full kraft. Dessutom behöver EU:s utrikeshandel diversifieras ytterligare. En av regeringens viktigaste handelspolitiska prioriteringar är att EU sluter nya frihandelsavtal. Därför välkomnar vi kommissionens ambitioner att förstärka de globala handelsrelationerna och föra handelsförhandlingar framåt.

Regeringen verkar även för att möjliggöra rena handelsavtal och för ökad öppenhet för flexibilitet i EU:s positioner i syfte att underlätta för kommissionen att slutföra förhandlingar som resulterar i fördjupade handelsrelationer.

Avslutningsvis vill jag komma tillbaka till USA. En god och dynamisk handelsrelation med USA är fortsatt en central och långsiktig prioritering för regeringen. Trots de aktuella svårigheterna bör EU och USA kunna arbeta för att på sikt skapa förutsättningar för ett frihandelsavtal, liksom ett närmare samarbete om ekonomisk säkerhet och framväxande teknik när detta ligger i EU:s intresse. Vi är övertygade om att det i ett större perspektiv ligger i allas intresse – på båda sidor Atlanten – att komma tillbaka till en stark och förtroendefull handelsrelation mellan EU och USA.

Anf. 118 AIDA BIRINXHIKU (S):

Jag noterar att statsrådet och regeringen lyfter fram att det är viktigt med enighet på EU-nivå. Det håller vi med om. Lika viktig tycker vi att sammanhållningen på nationell nivå är. Därför menar jag att det borde ligga i statsrådets och regeringens intresse att sända signalen att Sverige de facto är ett av världens mest frihandelsvänliga länder och att vi har varit det under lång tid – snarare än att i olika mediala sammanhang påstå att vi

2024/25:31

9 maj

socialdemokrater plötsligt skulle vara ett hot mot frihandel, att vi är emot frihandel eller att vi driver Trumps politik. Detta stämmer naturligtvis inte, och det vet både statsrådet och regeringsföreträdare mycket väl.

Det som däremot har varit föremål för diskussion i både näringsutskottet och EU-nämnden är vad målet för handelspolitiken ska vara. Det riksdagsbundna målet för handelspolitiken har länge varit en fri, hållbar och rättvis handel. Detta ändrades när regeringen tillträdde, då man valde att stryka "rättvis handel" och i stället tala om en regelbaserad handel.

Vi kan ha, och har haft, olika diskussioner om vad det borde vara. Vi socialdemokrater står fast vid att målet ska vara en fri, hållbar och rättvis handel och att detta är något Sverige både på nationell nivå och EU-nivå ska driva på för. Det innebär att detta också ska återspeglas i frihandelsavtalen, vilket innebär att vi inte vill se minskade klimatambitioner eller ett försämrat skydd för arbetstagares rättigheter.

Med det sagt ser vi att utformningen och omfattningen av handelsavtalen behöver balanseras mot att det finns ett växande intresse av att diversifiera värdekedjor och handelspartner. Vi ser detta i Sverige, men troligtvis också – förhoppningsvis också – i de flesta EU-länder.

Jag vill med detta tydliggöra att det alltså inte stämmer att vi socialdemokrater inte skulle ge regeringen mandat att driva på för en snabbare process för nya frihandelsavtal. Tvärtom har vi pekat på att regeringen inte borde nöja sig med det, utan också driva på för att EU ska ingå andra typer av handelssamarbeten som kan gå mycket fortare. Ett exempel är det digitala avtalet mellan EU och Sydkorea, och det gäller också andra typer av handelssamarbeten inom sektorer som är strategiskt viktiga för EU och för Sverige.

Sammanfattningsvis kommer vi att anmäla en avvikande ståndpunkt med den motivering som jag nyligen har redogjort för. Det innebär att vi håller fast vid att målet för handelspolitiken ska vara en fri, hållbar och rättvis handel.

Anf. 119 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag instämmer i föregående talares ord om hur vår, och kanske hela oppositionens, handelspolitik tolkas av handelsministern.

Vi anmälde en avvikande ståndpunkt vid förra sammanträdet. Jag tänker hänvisa till den, för ingenting i vår ståndpunkt har ändrats. Vi tycker fortfarande att det är viktigt när vi tecknar handelsavtal att se till att man talar om klimat, arbetstagares rättigheter, befolkningen, urfolk och liknande. Framför allt i Latinamerika och Afrika har vi ganska ofta sett att svenska och andra europeiska företag i vissa fall har bedrivit rovdrift. Det finns områden som inte längre är beboeliga och där man inte längre kan bada i floden eller få rent vatten på grund av hur europeiska företag har betett sig.

När man tecknar avtal med vissa länder handlar det också om att landets ledning inte alltid sätter sin egen befolkning i centrum – utan sin egen vinning. Detta bidrar till den här typen av avtal. Det är därför otroligt viktigt att vi – precis som Aida sa – fortsätter att inte bara ha rena handelsavtal utan att skapa handelsavtal som också ställer krav på vad man får och inte får göra.

Anf. 120 ANDERS EKEGREN (L):

Ordförande! Vi pratade om USA här. USA har ju även slagit till mot Ukraina och infört 25-procentiga tullar mot landet. När Ryssland invaderade Ukraina tillkom de autonoma handelsåtgärderna, ATM. Det har inneburit att Ukraina handlat tullfritt med oss.

Den 5 juni går detta avtal ut. Det pratas om ett nytt avtal, men vad jag förstår finns det en del länder i Europa som inte är så förtjusta i detta. Bland annat vill EU-landet Polen inte ha ett nytt förordnande. Det är väldigt ont om tid, och min fråga till statsrådet gäller hur regeringen agerar för att se till att landa ett nytt avtal.

Självklart påverkar den situation Ukraina befinner sig i med bland annat höjda tullar från USA landet negativt. Det är lite onödigt, när man märker att industrin i vissa delar faktiskt utvecklas och att man anpassar sig enligt EU-krav – trots att landet är i krig. Det vore väldigt bra om detta kunde fortsätta på ett positivt sätt.

Anf. 121 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen!

Jag ska fatta mig ganska kort. Vi i Miljöpartiet står fast vid den tidigare aviserade avvikande ståndpunkten. Det handlar om det som tidigare har framförts här av både S och V om att våra handelsavtal också måste kunna främja en positiv utveckling när det gäller demokrati, mänskliga rättigheter, klimat, miljö och natur samt djurvälstånd. Det finns många värden i detta som vi måste låta genomsyra även framtida handelsavtal.

Anf. 122 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Jag tolkar det som att det inte finns några konkreta frågor från oppositionen, så jag tar frågan om Ukraina.

Just den här agendapunkten kommer inte att handla om Ukraina, men vi kommer under lunchdiskussionen att diskutera kommande och pågående frihandelsförhandlingar. Då är självklart Ukraina en viktig fråga som jag kommer att lyfta upp nu när man från Europas sida ser över DCFTA-avtalet.

Vi kommer självklart att driva på för att fördjupa och stärka handelsrelationen med Ukraina, men det finns precis som ledamoten sa lite olika ingångsvärden från en rad medlemsstater kopplat till det här. Sverige är både av ekonomiska och moraliska skäl pådrivande för att detta ska bli så brett och djupt som möjligt. Det är viktigt för vår säkerhet, och det är också viktigt för Ukrainas säkerhet.

Anf. 123 ANNA LASSES (C):

Herr ordförande! Jag har en konkret fråga. När vi har haft dessa diskussioner om vad regelbaserad handel egentligen innebär har statsrådet varit väldigt tydlig med att det innebär att man står upp för rättsstatens principer och mänskliga rättigheter. Jag vill försäkra mig om att det fortsatt är så. Det är den väldigt konkreta frågan – och att statsrådet därmed också driver den linjen.

Det är onekligen så att världsordningen ändras. Vi får väl se hur länge en regelbaserad handelspolitik kan tolkas innebära att man följer rättsstatens principer och mänskliga rättigheter. Det är en utveckling vi får följa.

I övrigt tycker jag att det regeringen skriver i sin ståndpunkt om att man ska agera tydligt och samfällt är jätteviktigt. Jag hoppas verkligen att man också driver på och står fast vid detta så att inte länder inom EU lockas att skriva egna avtal utan verkligen kan hålla ihop. Vi ska hålla ihop, helt enkelt.

Anf. 124 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Från regeringens sida tycker vi att begreppet rättvis handel är otydligt. Det kännetecknar ibland ett tankesätt som går i riktning mot protektionism och reciprocitet, vilket undergräver en hållbar ekonomisk utveckling till exempel när vissa stater vill begränsa viss import för att gagna inhemska politiska intressen eller skydda den egna marknaden.

När vi pratar om det regelbaserade handelssystemet med WTO i kärnan handlar det om att skapa förutsägbara och lika villkor för alla länder. Det är detta som bidrar till att stärka förutsättningarna för just tillväxt och till att minska den globala fattigdomen.

Jag håller helt med om det som sagts från oppositionen om att vi är ett frihandelsvänligt land. Vi har både ett näringsliv och en fackföreningsrörelse som är väldigt positiva till frihandel.

Det betyder inte att alla partier i riksdagen har den hållningen. Jag har själv suttit här i EU-nämnden när Miljöpartiet till exempel har sagt att man inte ser ett egenvärde med frihandelsavtal. Vänsterpartiet har kallat frihandelsavtal för koloniala strukturer.

Detta är något regeringen definitivt inte driver, och det synliggör den tydliga skillnad som ändå finns mellan regeringens och oppositionens handelspolitik.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis verkar det finnas stöd för regeringens här redovisade inriktning, med avvikande ståndpunkt vad gäller rättvis handel från S, V och MP. Det var också något övrigt från Socialdemokraterna, utöver det som handlar om rättvis handel, eller inrymdes det?

Anf. 126 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Med tanke på statsrådets ganska märkliga hantering av det tidigare EU-nämndsmötet och även svaren från statsrådet nu, där han har en tendens att sätta regeringen på en sida och klumpa ihop oppositionen så är det viktigt hur vi reder ut det här.

Ja, vi har en gemensam avvikande ståndpunkt som vi har haft under lång tid och som gäller att vi vill använda ordet rättvis. Aidas inlägg om den avvikande socialdemokratiska ståndpunkten är också viktigt. Det fanns också en egen avvikande ståndpunkt från V och MP, enligt tidigare EU-nämndsmöte. Det är viktigt att det framgår.

Vi är överens om ordet rättvis, men vi socialdemokrater har också en egen avvikande ståndpunkt utifrån det Aida sa.

Anf. 127 ORDFÖRANDEN:

Då hade jag uppfattat det rätt. Det är en gemensam avvikande ståndpunkt kring ordet rättvis, och ovanpå det har Socialdemokraterna ytterligare en avvikande ståndpunkt i enlighet med det Aida beskrev.

Anf. 128 ANNA LASSES (C):

Jag har fortfarande min fråga. Jag vet vad regeringen anser om ordet rättvis, och man kan ha olika syn på det. Men jag vill fortfarande försäkra mig om att man följer mänskliga rättigheter och rättsstatens principer när man tittar på dessa frihandelsavtal.

Anf. 129 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag hänvisade till tidigare avvikande ståndpunkt. Här har vi ju samma texter i förslaget till regeringens ståndpunkt, så då gäller den fortfarande.

Miljöpartiet hänvisar, tror jag, till den gemensamma ståndpunkten som vi hade förra gången.

(ORDFÖRANDEN: Från V och MP, men då var S inte med. Då var det en separat från S?)

(MATILDA ERNKRANS (S): S hade en egen.)

Ganska likalydande, ska vi säga, men...

(ORDFÖRANDEN: Markera ändå att det är en egen.)

Anf. 130 ORDFÖRANDEN:

Anna Lasses hade fortfarande en fråga till statsrådet.

Anf. 131 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Här kan man vara ärlig och transparent med att EU i dag har frihandelsavtal med länder som inte har exakt samma syn på mänskliga rättigheter, rättsstatens principer och demokrati som Sverige har. Skulle vi bara ha frihandelsavtal med den typen av länder skulle avtalen vara ganska få.

Sedan driver vi självklart i den samlade handels- och biståndspolitiken att vi såklart vill att fler länder går i en mer liberal riktning när det kommer till rättsstatens principer. Men ska vi få nya handelsavtal på plats vill vi ge kommissionen ökad flexibilitet. Det betyder inte att allt ska bort från avtalen, utan det betyder att man ska ge kommissionen flexibilitet att så snabbt som möjligt kunna ta fram nya handelsavtal. Men i den samlade utrikespolitiken är självklart rättsstatens principer, mänskliga rättigheter och demokrati någonting som vi verkar för.

Anf. 132 ORDFÖRANDEN:

Då sammanfattar vi igen: Jag tolkar det som att det finns en självständig avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna och en gemensam från Vänsterpartiet och Miljöpartiet. I övrigt finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Ekonomisk säkerhet i Europa.

Anf. 133 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Ordförande! EU:s säkerhet är en övergripande prioritering för det

polska EU-ordförandeskapet. Detta inbegriper ekonomisk säkerhet som är på dagordningen vid FAC handel. En naturlig utgångspunkt för diskussionen är EU:s strategi för ekonomisk säkerhet och dess implementering.

Regeringen har välkomnat en balanserad ansats om hur EU kan skydda gemensamma värderingar och intressen och stärka vår säkerhet samtidigt som vi upprätthåller ambitionen att stärka EU:s långsiktiga konkurrenskraft och produktivitet.

Det är välkommet att ekonomisk säkerhet diskuteras vid mötet. Det är ett frågekomplex som växer i aktualitet och som behöver hanteras på EU-nivå. För svensk del handlar det bland annat om att det behöver finnas en balans mellan strategins olika delar, 1) att främja EU:s geopolitiska position genom stärkt konkurrenskraft och väl fungerande inre marknad samt diversifierad handel, 2) att skapa partnerskap med länder som delar EU:s intressen och 3) att skydda EU:s intressen med defensiva åtgärder.

Regeringens utgångspunkt är att regelbaserad handel och investeringar är av avgörande betydelse för Sveriges och EU:s välbefinnande och ekonomiska säkerhet. Omvärldsläget har inte ändrat på detta förhållande. Om något har den senaste tidens utveckling visat vikten av frihandel och samarbete med likasinnade.

Samtidigt ska vi vara ärliga med att utvecklingen har fått oss att titta på våra sårbarheter i ett nytt ljus. Musts och Säpos senaste årsrapporter ger till exempel en samstämmig bild av hot mot svensk forskning, innovation och naturtillgångar. Den uttalade målsättningen från flera stater är att komma över svensk avancerad teknik inte minst inom försvarsmaterial. Detta är uppenbara säkerhetspolitiska risker.

Det finns också en rörelse från ett regelbaserat till ett mer maktbaserat internationellt system med en ekonomisk politik som i allt högre grad drivs av strategiska överväganden. En del länder fäster allt mindre vikt vid handel och marknadsekonomi. Sverige är inte ett av dessa länder. Men det är uppenbart att vi riskerar att bli trängda i det nya geopolitiska läget. Därför är EU en enorm tillgång för oss, inte minst genom den inre marknaden som stärker vår ekonomiska motståndskraft men också genom arbetet med ekonomisk säkerhet i sig, eftersom det säkerställer ett enat EU i komplexa och snabbväxande frågor.

Jag vill betona att EU:s motståndskraft växer genom handel och en fördjupad inre marknad. Det stärker konkurrenskraften och ökar EU:s potential. Ökad konkurrenskraft och frihandel är därför en kärna i vad regeringen menar bör vara vårt svar på de geopolitiska utmaningarna. Vi vill skapa nya marknader för våra företag i omvärlden, och vi vill se till att vi får tillgång till och har tillgång till insatsvaror och råmaterial genom nya frihandelsavtal som underlättar diversifiering av värdekedjor. På så sätt minskar riskerna med skadliga beroenden. Det är därför vi manar på för fler frihandelsavtal, en fråga som vi kommer att diskutera under lunchen.

Det är värt att poängtera att skyddande åtgärder såsom granskning av investeringar och exportkontroll baserat på multilaterala överenskommelser kan vara välgörande för såväl vår nationella säkerhet som våra handelsintressen. Genom att våra säkerhetsintressen ombesörjs blir vi ett tryggt land för handel och investeringar långsiktigt.

Anf. 134 AIDA BIRINXHIKU (S):

Vi socialdemokrater skulle vilja lyfta vissa aspekter något tydligare i

den svenska ståndpunkten. Vi vet ju att det just nu pågår en revidering av systemet för investeringsgranskning som statsrådet lyfte som ett av verktygen som ingår i strategin om ekonomisk säkerhet, och vi vill i det sammanhanget understryka att det måste tillämpas på ett välavvägt, proportionerligt och träffsäkert sätt, eftersom vi får signaler om att det i många fall inte tycks vara fallet i Sverige. Vi vill därför att regeringen lyfter fram och verkligen betonar att det här måste kalibreras mot faktisk sårbarhet och inte träffa okomplicerade investeringar.

Vi vill också att den svenska regeringen lyfter behovet av tillgång till data om ekonomiska beroenden i EU och i medlemsländerna, eftersom det ser så olika ut i olika sektorer. Det är också något som gör att vi kan vidta mer träffsäkra åtgärder och undvika protektionistiska inslag, vilket borde vara i enlighet med den svenska positionen som regeringen ämnar främja på EU-nivå.

Slutligen skulle vi också vilja att regeringen tydligare lyfter behovet av att det måste finnas en tydlig strategi från EU:s håll när det kommer till att fördjupa relationerna med globala partner i Afrika och Latinamerika, där vi menar att EU kan utgöra ett tydligt alternativ mot den osäkerhet som både Kinas och Trumps agerande just nu skapar.

Anf. 135 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):
Jag tolkade inte detta som någon fråga.

Anf. 136 AIDA BIRINXHIKU (S):
Socialdemokraternas fråga rör snarare om regeringen ämnar lyfta upp de här aspekterna och huruvida man kommer att fördjupa dem i den svenska ståndpunkten.

Anf. 137 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):
Flera delar som är en integrerad del av regeringens handelspolitik lyfter vi redan. Till exempel när det gäller Mercosuravtalet är Sverige väldigt framåtutlat i att vi ska få ett avtal på plats så fort som bara möjligt, eftersom vi i många av Mercosurländerna har sett att kinesiska investeringar och kinesisk handel har ökat kraftigt de senaste åren. Det är någonting konkret som vi driver.

När vi har pratat om frihandel de senaste månaderna är det ofta frihandel utifrån ett svenskt och amerikanskt perspektiv och att det är bra för svenska jobb och svensk ekonomi. Men frihandel är också ett mycket viktigt verktyg för att bekämpa fattigdom, och vi driver även på ett mycket konkret sätt på för nya frihandelsavtal och partnerskap även i Afrika. Nu är det inte föremål för EU-nämnden, men med biståndspengar stöder vi den verksamheten på ett väldigt konkret sätt och ser till att afrikanska länder har kapacitet att sätta sig och förhandla med EU.

Flera delar av det som Socialdemokraterna har sagt är alltså en integrerad del av handelspolitiken. Jag instämmer i att det just nu är mycket fokus på säkerhet om man tittar på Europa och diskussionen globalt sett, och det är mycket bra. Vi ska inte vara naiva i den typen av frågor, men vi ska heller inte använda säkerhetsargument och bli protektionister med det perspektivet. Det är också viktigt att ta med sig. Jag välkomnar att även Socialdemokraterna följer den frågan väldigt noggrant.

Anf. 138 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 5, Övriga frågor.

Anf. 139 Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M):

Under lunchen kommer vi att ha en informell diskussion om pågående frihandelsförhandlingar. I dagsläget pågår frihandelsförhandlingar med länder i Asien och Oceanien. Sverige ser mycket positivt på de framsteg som görs för att få till stånd frihandelsavtal med dessa viktiga handelspartner.

Flera frihandelsavtal med länderna i Asien och Oceanien skulle vara till gagn för ekonomisk och hållbar utveckling, bidra till resiliens i viktiga globala värdekedjor och skapa nya möjligheter för svenska företag och konsumenter. De skulle därutöver signalera att EU är en stabil och attraktiv samarbetspart i en tid när detta är av högsta betydelse.

Regeringen avser att fortsatt stödja arbetet med förhandlingarna. Regeringen öppnar även för rena handelsavtal. Med det menar vi maximal flexibilitet för att EU-kommissionen ska kunna ro i land fler förhandlingar. Regeringen verkar för att de slutförhandlade avtalen med Mercosur och Mexiko ska komma på plats.

Sverige verkar dessutom för att stärka och fördjupa handelsrelationen med Ukraina genom den kommande översynen av DCFTA-avtalet. Det är viktigt att den kommande översynen kommer att innebära långsiktiga och förutsägbara förutsättningar för Ukraina att fortsätta sin EU-närmande-process.

Anf. 140 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi tackar också statsrådet med medarbetare för deltagande vid dagens sammanträde med EU-nämnden. Trevlig helg och lycka till vid rådsmötet!

Innehållsförteckning

2024/25:31

9 maj

§ 1 Ekonomiska och finansiella frågor.....1

Anf. 1	ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	1
Anf. 3	ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	1
Anf. 5	ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 6	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	2
Anf. 7	ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 8	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	3
Anf. 9	ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 10	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	3
Anf. 11	ERIC WESTROTH (SD).....	4
Anf. 12	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	4
Anf. 13	ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 14	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	5
Anf. 15	REBECKA LE MOINE (MP).....	5
Anf. 16	ANNA LASSES (C).....	5
Anf. 17	MATILDA ERNKRANS (S).....	6
Anf. 18	ANDERS EKEGREN (L).....	6
Anf. 19	ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 20	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	6
Anf. 21	ERIC WESTROTH (SD).....	7
Anf. 22	REBECKA LE MOINE (MP).....	7
Anf. 23	ANNA LASSES (C).....	8
Anf. 24	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	8
Anf. 25	ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 26	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	9
Anf. 27	REBECKA LE MOINE (MP).....	9
Anf. 28	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	9
Anf. 29	ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 30	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	9
Anf. 31	ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 32	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	10
Anf. 33	ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 34	Statssekreterare JOHANNA LYBECK LILJA.....	10

§ 2 Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor.....11

Anf. 35	ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 36	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	11
Anf. 37	ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 38	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	11
Anf. 39	ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 40	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	12
Anf. 41	ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 42	ANNA LASSES (C).....	12
Anf. 43	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	13
Anf. 44	ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 45	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	13
Anf. 46	ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 47	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	13

Anf. 48	ROSE-MARIE CARLSSON (S)	14
Anf. 49	ROBERT STENKVIST (SD)	15
Anf. 50	REBECKA LE MOINE (MP)	15
Anf. 51	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	15
Anf. 52	MATILDA ERNKRANS (S)	15
Anf. 53	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	15
Anf. 54	MATILDA ERNKRANS (S)	16
Anf. 55	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	16
Anf. 56	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 57	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	16
Anf. 58	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 59	Statsrådet LOTTA EDHOLM (L)	16
§ 3	Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor	17
Anf. 60	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 61	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	17
Anf. 62	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 63	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	17
Anf. 64	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 65	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	18
Anf. 66	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 67	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	18
Anf. 68	ÅSA ERIKSSON (S)	19
Anf. 69	REBECKA LE MOINE (MP)	19
Anf. 70	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	20
Anf. 71	MATTIAS VEPSÅ (S)	20
Anf. 72	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	21
Anf. 73	ÅSA ERIKSSON (S)	21
Anf. 74	ORDFÖRANDEN	22
Anf. 75	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	22
Anf. 76	MATILDA ERNKRANS (S)	22
Anf. 77	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	22
Anf. 78	ORDFÖRANDEN	22
§ 4	Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor	23
Anf. 79	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 80	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	23
Anf. 81	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 82	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	23
Anf. 83	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	23
Anf. 84	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	24
Anf. 85	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 86	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	24
Anf. 87	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V)	25
Anf. 88	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	25
Anf. 89	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 90	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	25
Anf. 91	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 92	Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	25
§ 5	Utbildnings-, ungdoms-, kultur- och idrottsfrågor	26
Anf. 93	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 94	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M)	26

Anf. 95	ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 96	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	26
Anf. 97	ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 98	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	27
Anf. 99	ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 100	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	27
Anf. 101	MATILDA ERNKRANS (S).....	28
Anf. 102	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	28
Anf. 103	ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 104	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	28
Anf. 105	ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 106	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	29
Anf. 107	MATILDA ERNKRANS (S).....	29
Anf. 108	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	30
Anf. 109	MATILDA ERNKRANS (S).....	30
Anf. 110	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	30
Anf. 111	ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 112	Kulturminister PARISA LILJESTRAND (M).....	31
Anf. 113	ORDFÖRANDEN.....	31
§ 6	Utrikesfrågor – handel	32
Anf. 114	ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 115	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	32
Anf. 116	ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 117	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	32
Anf. 118	AIDA BIRINXHIKU (S)	33
Anf. 119	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	34
Anf. 120	ANDERS EKEGREN (L)	35
Anf. 121	REBECKA LE MOINE (MP).....	35
Anf. 122	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	35
Anf. 123	ANNA LASSES (C).....	35
Anf. 124	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	36
Anf. 125	ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 126	MATILDA ERNKRANS (S)	36
Anf. 127	ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 128	ANNA LASSES (C).....	37
Anf. 129	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	37
Anf. 130	ORDFÖRANDEN.....	37
Anf. 131	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	37
Anf. 132	ORDFÖRANDEN.....	37
Anf. 133	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	37
Anf. 134	AIDA BIRINXHIKU (S)	38
Anf. 135	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	39
Anf. 136	AIDA BIRINXHIKU (S)	39
Anf. 137	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	39
Anf. 138	ORDFÖRANDEN.....	40
Anf. 139	Statsrådet BENJAMIN DOUSA (M).....	40
Anf. 140	ORDFÖRANDEN.....	40

2024/25:31

9 maj